

«ӨТМК» АҚ акционерлерінің
14.07.2022 ж. жылдық
жалпы жиналысында сырттай дауыс
беруге арналған Бюллетеньге
№1 қосымша

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ
2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың
шоғырландырылған қаржылық есептілігі
тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебімен бірге

Мазмұны

	Бет
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	
Шоғырландырылған қаржылық есептілік	
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Кірістер мен шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	5
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	6-49

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Өскемен титан-магний комбинаты» АҚ Президентіне және Директорлар Кеңесіне

Пікір

Біз «Өскемен титан-магний комбинаты» АҚ (бұдан әрі - «Компания») және оның еншілес Компанияларының (бұдан әрі - «Топ») 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен, көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс, капиталдағы өзгерістер және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерден, сондай – ақ есеп саясатының негізгі ережелерінен және өзге де түсіндірме ақпараттан тұратын шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысын шынайы көрсетеді.

Пікір білдіру негіздері

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес өткіздік. Біздің міндеттеріміз осы стандарттарға сәйкес бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз кәсіби бухгалтерлердің этика кодексіне сәйкес Топқа қатысты бухгалтерлерге арналған халықаралық Этика стандарттары (БЭХСК Кодексі) және Қазақстандағы қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес тәуелсізбіз, және біз осы талаптарға және кәсіби бухгалтерлердің этика кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық.

Біздің алған аудиторлық дәлелдеріміз біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болу үшін жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің түйінді мәселелері

Аудиттің түйінді мәселелері - бұл біздің кәсіби пайымдауымызға сәйкес есепті кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін неғұрлым маңызды болып табылатын мәселелер болып табылады. Бұл мәселелер біздің қаржылық есептілік аудитінің контекстінде және осы есептілік туралы біздің пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылды. Біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселеге қатысты тиісті мәселе біздің аудит барысында қалай қаралғанын біздің сипаттау осы контекстінде келтіріледі.

Біз өз есебіміздің "Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі" бөлімінде сипатталған міндеттерді, соның ішінде осы мәселелерге қатысты міндеттерімізді орындадық. Тиісінше, біздің аудитіміз қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауға жауап ретінде жасалған рәсімдерді қамтыды. Біздің аудиторлық рәсімдердің нәтижелері, оның ішінде төменде келтірілген мәселелерді ескере отырып жүргізілген шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитордың пікірі үшін негіз болады.

Аудит барысында тиісті түйінді мәселелер қалай қаралды

Аудиттің түйінді мәселелері

Негізгі құралдарға капиталдандырылған күрделі шығындар

Топ жыл бойы елеулі күрделі шығындарға ұшырады, олар негізгі қаражаттарға капиталдандырылды, ал күрделі шығындар біздің аудитіміз үшін қауіп төндіретін елеулі пайымдаулары мен бағалаулары бар бірқатар облыстарды қамтыды.

Атап айтқанда, негізгі құралдарға жатқызылған операциялық және күрделі шығыстар арасында шығындарды бөлудің орындылығы шығындар дұрыс бөлінгеніне кепілдік беру үшін біздің аудитіміз үшін негізгі міндет болып табылады.

Негізгі құралдарға капиталдандырылған күрделі шығындар туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептілікке 5-ескертпеде ашылған.

Біз авторизациялауға, тіркеудің дәлдігі мен толықтығына және күрделі шығындарды жіктеуге қатысты сенімділікке қол жеткізу үшін мәні бойынша бақылау сынақтарын орындадық.

Біз сондай-ақ шот пен келісім-шарт сияқты растаушы құжаттарға арналған шығыстарды тексеру сынағын өткіздік.

Біз негізгі құралдардың құнына жатқызылған операциялық шығындар мен күрделі шығындар арасындағы шығындарды, мұндай шығындарды іріктемелі тексерумен, жоспарлау бөлімдерімен және қаржы департаменттерімен кездесулермен расталған негізгі қызметтің сипаты негізінде бөлуді бағалау үшін, басшылықтың капиталдандыру және бөлу жөніндегі саясатын сыни тұрғыда бағаладық.

Жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша міндеттемелерді бағалау

Біз бұл мәселені аудиторлық тексерудегі ең маңыздысы деп санаймыз, өйткені жер учаскелерін қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерді бағалау болашақ шығындарды бағалаудағы күрделі қиындықтарға байланысты айтарлықтай пайымдауды талап етеді. Осы міндеттемелердің көпшілігі ұзақ мерзімді кезеңде реттелетін болады, бұл оларды бағалауда белгісіздік тудырады. Жер учаскелерін қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерді бағалау шарттық келісімдер мен тиісті жергілікті заңнама негізінде әрбір активті жоюға қатысты заңдық немесе сындарлы міндеттемелерді түсінуді қамтиды.

Топтың жер учаскелерін қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерін бағалау жергілікті заңдардағы өзгерістердің әсерін, инфляция қарқынының өзгеру салдарларымен қатар оларды жоюға және дисконт мөлшерлемесіне басшылықтың күтілетін тәсілі мен дисконт мөлшерлемесіне әсерін ескереді.

Жер учаскелерін қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелермен байланысты ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептілікке 16-ескертпеде берілген; есеп саясатының Елеулі аспектілеріне және Елеулі бағалаулар мен пайымдауларға шолу шоғырландырылған қаржылық есептілікке 3-ескертпеде енгізіледі.

Өзге ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауап береді. Өзге ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептілікті және ол туралы аудиторлық қорытындыны қоспағанда, жылдық есептегі ақпаратты білдіреді. Біз жылдық есеп осы аудиторлық қорытынды күнінен кейін ұсынылады деп болжаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз басқа ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпарат бойынша қандай да бір сенімділік нысанын көрсетпейміз.

Жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша резервті бағалау бойынша біздің рәсімдеріміз басшылық қолданатын әдістеменің талдауын қамтиды. Біз шарттық келісімдерге талдау жасадық. Біз басшылық пайдаланатын дисконттау мөлшерлемелері мен инфляция мөлшерлемелері сияқты тиісті жорамалдарды қарастырдық және оларды есептеу үшін ұсынылған қолжетімді деректермен салыстырдық.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудит жүргізуге байланысты біз, ол бізге ұсынылған кезде басқа да ақпаратпен танысуға міндеттіміз. Танысу барысында біз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудит барысында алған білімдеріне елеулі сәйкессіздіктерінің, сондай-ақ өзге де ықтимал елеулі бұрмалаулардың мәніне өзге де ақпаратты қарастырамыз.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз ондағы өзге ақпараттың айтарлықтай бұрмаланғаны туралы қорытындыға келсек, біз бұл туралы корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларды хабардар етуге міндеттіміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке жауапкершілігі.

Басшылық ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға және дұрыс ұсынуға және басшылық теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық Топты жоюға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген немесе оның қызметін тоқтатудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты балама болмаған жағдайларды қоспағанда, Қызметтің үздіксіздігі туралы жол беру негізінде есептілікті жасауға жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есебін дайындауды қадағалауға жауапты болады.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілікте теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікіріміз бар аудиторлық қорытынды шығаруда ақылға қонымды сенім алудан тұрады. Ақылға қонымды сенімділік жоғары сенімділікті білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит бар болған жағдайда елеулі бұрмалаушылықтарды әрдайым анықтайтынына кепілдік болып табылмайды. Бұрмалаулар теріс пиғылды әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және, егер жеке немесе жиынтығында олар осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, онда ол елеулі болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пікірді қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Соныменқатар, біз төмендегілерді іорындаймыз:

- Теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалау тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз. Теріс пиғылды әрекеттер нәтижесін де елеулі бұрмалауды табуға қатесін нәтижесін де елеулі бұрмалауды табуға қатесіне қарағанда, теріс пиғылды әрекеттер сөз байласу, жалған сөз байласу, қасақана өткізу, ақпаратты бұрмалау немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесін түсінуді аламыз;
- Қолданылатын есеп саясатының тиіс тисипатын және бухгалтерлік бағалаудың негіз ділігін және басшылық дайындаған ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;
- Басшылықтың қызмет тің үздіксіздігі туралы жорамалдарды қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде оқиғалар мен жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар ма, соның нәтижесінде. Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән туындауы мүмкін деген қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық қорытынды да қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті ашуға назар аударуымыз керек немесе, егер мұндай ақпаратты ашу тиісті емес болса, біздің пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындылар аудиторлық қорытындының күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- Ақпаратты ашуды қоса алғанда, тұтастай алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікті, оның құрылымы мен мазмұнын, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікті оның негізінде

жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз ететіндей ұсынуын бағалауды жүргіземіз;

- топтың ішіндегі ұйымдардың қаржылық ақпаратына және олардың қызметіне қатысты шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелерді алу
- Біз Топтың аудитін жүргізуге, оны басқаруға және бақылауға жауап береміз. Біз өзіміздің аудиторлық пікірімізге толық жауап береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың мәліметтеріне, басқаларымен қатар, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулік емшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Біз сондай – ақ корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларға аудиторлық тәуелсіздікке қатысты қолданылатын барлық этикалық талаптарды сақтау туралы мәлімдеме береміз және оларды аудитордың тәуелсіздігіне негізді түрде әсер етеді деп санауға болатын барлық мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайда қабылданған сақтық шаралары туралы хабардар етеміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларды хабардар еткен сұрақтардың ішінен біз ағымдағы кезеңдегі шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін неғұрлым маңызды болған және тиісінше, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз осы мәселелерге қатысты ақпаратты жария түрде ашу заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе тым сирек жағдайларда, біз қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің қорытындыда хабарланбауымыз керек деген қорытындыға келдік, өйткені мұндай ақпаратты хабарламадан болған теріс салдарлар оның қоғамдық маңызы бар пайдасынан асып түседі деп негізді болжауға болады.

Аудиттің нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы қорытындысы шығарылған, аудит жүргізуге жауапты басшы – Талгат Омаров.

Білікті аудитор Талгат Омаров _____

(Аудитордың біліктілік куәлігі №0000237, 29.04.1996 ж. ҚР аудиторларын аттестаттау жөніндегі біліктілік комиссиясымен берілген.)

«BDO Kazakhstan» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің Қаржылық бақылау комитеті 2021 жылғы 22 қазанда берген №21030362 аудиторлық қызметпен айналысуға мемлекеттік лицензиясы.

Т.А. Омаров _____

«BDO Kazakhstan» ЖШС

директоры

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,

Бостандық ауданы, Бұқар Жырау бульвары, 23 үй

30 сәуір 2022 жыл

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт	31.12.2021ж	31.12.2020ж
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	72,702,135	68,869,636
Материалдық емес активтер	6	2,243,663	1,150,443
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	7	330,379	301,688
Кейінге қалдырылған салық активтері	29	123,553	-
Қауымдасқан Компанияға Инвестициялар	8	1,717,727	1,100,980
Басқа да ұзақмерзімді активтер	9	434,823	867,880
Ұзақ мерзімді активтер жиынтығы		77,552,280	72,290,627
Ағымдағы активтер			
Тауарлық-материалдық қорлар	10	41,052,694	45,204,057
Дебиторлық берешек	11	22,243,999	17,577,745
Табыс салығы бойынша артық төлем		324,175	546,647
Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар	12	5,238,090	5,637,099
Ақша қаражаты және олардың баламалары	13	6,582,036	3,323,707
Ағымдағы активтердің жиынтығы		75,440,994	72,289,255
Активтер жиынтығы		152,993,274	144,579,882

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескерту</i>	31.12.2021ж	31.12.2020ж.
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Акционерлік капитал	14	159,988	159,988
Қосымша төленген капитал	14	1,282,401	1,282,401
Басқа да резервтер		(44,521)	(42,631)
Курстық айырмашылықтар бойынша резерв		10,782,320	9,657,467
Бөлінбеген пайда		28,398,769	27,257,212
Капитал жиынтығы		40,578,957	38,314,437
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	15	10,199,975	11,748,455
Қалпына келтіру резерві	16	902,075	817,574
Жалдау бойынша міндеттемелер	17	155,887	142,215
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	18	163,343	90,659
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	29	4,782,223	5,073,680
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	19	45,683	76,908
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиынтығы		16,249,186	17,949,491
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар	15	31,375,067	26,708,884
Жалдау бойынша міндеттемелер	17	111,283	119,502
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	18	25,919	20,241
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	19	64,589,286	61,204,020
Төлеуге салынатын салықтар	20	63,576	263,307
Ағымдағы міндеттемелер жиынтығы		96,165,131	88,315,954
Міндеттемелер жиынтығы		112,414,317	106,265,445
Капитал мен міндеттемелер жиынтығы		152,993,274	144,579,882

Төмендегі ескертулер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

Президент

А.Т. Мамутова

Қаржы директоры

Г.Б. Умирбекова

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, бір жылдағы пайда мен шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Түсім	21	66,854,736	57,465,010
Сатудың өзіндік құны	22	(54,428,88)	(43,620,270)
Жалпы пайда		12,425,856	13,844,740
Басқа операциялық кірістер	23	2,387,651	1,540,905
Жалпы және әкімшілік шығыстар	24	(6,192,922)	(5,426,881)
Өткізу бойынша шығыстар	25	(2,231,183)	(2,050,375)
Басқа операциялық шығыстар	26	(1,562,857)	(1,640,525)
Операциялық пайда		4,826,545	6,267,864
Қаржылық кірістер	27	3,281	22,867
Қаржылық шығыстар	28	(2,119,370)	(2,312,926)
Қауымдасқан Компанияның нәтижелеріндегі үлес	8	588,059	198,245
Салық салынғанға дейінгі пайда		3,298,515	4,176,050
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	29	(721,215)	(2,134,451)
Бір жылдағы пайда		2,577,300	2,041,599
Өзге жиынтық кіріс			
<i>Кейіннен пайда немесе шығындар құрамына қайта жіктелмейтін баптар</i>			
Белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша актуарлық шығындарды қайта бағалау		(1,890)	4,921
Бағамды қайырымалардан туындайтын кіріс		1,124,853	3,752,831
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс жиынтығы		3,700,263	5,799,351
Акцияға пайда, базалық және ажыратылған (акцияға теңгемен)			
Жай акциялары	14	1,257	996
Артықшылықты акциялар	14	1,257	996

Төмендегі ескертулер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

Президент

Қаржы директоры

А.Т. Мамутова

Г.Б. Умирбекова

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Дайын өнімді сату		54,395,410	60,773,711
Өзге де түсімдер		295,738	239,527
Бюджеттен ҚҚС өтеу		5,005,875	8,281,495
Алынған пайыздар		75	22,002
Төлемдер жеткізушілер мен мердігерлерге		(29,775,290)	(32,180,803)
Еңбекақы бойыншатөлемдер		(6,207,768)	(5,905,272)
Бюджетпен есеп айырысу		(3,967,412)	(5,643,073)
Төленген табыс салығы		(1,077,265)	(1,644,401)
Төленген пайыздар	15	(1,052,763)	(1,176,615)
Өзге де төлемдер		(2,782,817)	(1,990,920)
Операциялық қызметтен түскен ақшақаражатының таза түсімі		14,833,783	20,775,651
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатудан түсетін түсімдер		17,857	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(12,122,588)	(13,426,099)
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының ұлғаюы	9	(1,078)	(3,505)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза түсімі/(жұмсалуды)		(12,105,809)	(13,429,604)
Қаржылық қызметтен ақша ағындары			
Қарыз алу	15	43,891,167	51,746,079
Қарыздарды өтеу	15	(42,175,700)	(58,702,655)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	17	(116,800)	(140,970)
Төлем көзінен салықты шегергенде дивидендтерді төлеу	14	(1,312,640)	(27,076)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза түсімі/(жұмсалуды)		286,027	(7,124,622)
Ақша қаражатының таза өзгеруі			
Ақша қаражатына және олардың баламаларына валюта айырбастау бағамының өзгеру әсері		3,014,001	221,425
Жыл басындағы ақша қаражаты	13	244,328	11,603
Жылсоңындағы ақшақаражаты	13	6,582,036	3,323,707

Төмендегі ескертулер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

Президент

А.Т. Мамутова

Қаржы директоры

Г.Б. Умирбекова

«ӨСКЕМЕН ТИТАН-МАГНИЙ КОМБИНАТЫ» АҚ 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

<i>Мыңтеңгемен</i>	Акцияерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Курстық айырмашылықтары бойынша резерв	басқа резервтер	Бөлінбеген пайда	Капитал жиынтығы
2020 жылғы 1 қаңтарға	159,988	1,282,401	5,904,636	(47,552)	25,247,986	32,547,459
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	2,041,599	2,041,599
Өзге жиынтық кіріс	-	-	3,752,831	4,921	-	3,757,752
Дивидендтер (14-Ескертпе)	-	-	-	-	(32,373)	(32,373)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	159,988	1,282,401	9,657,467	(42,631)	27,257,212	38,314,437
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	2,577,300	2,577,300
Өзге жиынтық кіріс	-	-	1,124,853	(1,890)	-	1,122,963
Дивидендтер (14-Ескертпе)	-	-	-	-	(1,435,743)	(1,435,743)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	159,988	1,282,401	10,782,320	(44,521)	28,398,769	40,578,957

Төмендегі ескертулер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

Президент

А.Т. Мамутова

Қаржы директоры

Г.Б. Умирбекова

1. Жалпы ақпарат

Корпоративтік тарих

«Өскемен титан-магний комбинаты» АҚ (бұдан әрі - «Компания») 1995 жылғы 29 қыркүйекте Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ашық акционерлік қоғам ретінде тіркелді. Компания 2004 жылғы 5 ақпанда акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

Компания қызметінің негізгі түрі жоғары сапалы титан кеуегін, титан құймаларын және авиациялық өнеркәсіпте және басқа салаларда пайдалану үшін Mg-90 маркалы магнийді өндіру болып табылады. 2000 жылдың қыркүйегінен бастап Компания одан әрі титан кеуегіне өңдеу үшін қожды дербес өндіреді. 2010 жылдың қазан айында титан құймалары мен қорытпаларын өндіруге арналған цех іске қосылды. 1997 жылдан бастап Компанияның акциялары Қазақстан қор биржасында (KASE) сатылатын акциялардың ресми тізіміне енгізілді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компания қызметінің және ол толық бақылайтын еншілес ұйымдардың (бұдан әрі – «Топ») нәтижелерін қамтиды.

Топтың соңғы бақылаушы жағы SPECIALTY METALS HOLDING COMPANY басқарушы директоры Йохан Дюмон болып табылады.

Еншілес компаниялар

СТБК: 2014 жылғы 7 наурызда Компания «СТМ» ЖШС-не 100% бақылауды сатып алды. 2014 жылғы 29 сәуірде «СТМ» ЖШС-і «Сәтпаев тау-кенбайыту кәсіпорны» ЖШС-і (бұдан әрі – «СТБК») болып өзгертілді. СТБК қызметінің негізгі түрі Шығыс Қазақстанда орналасқан Бектемір кен орнында ильменитті барлау және өндіру болып табылады.

СТБК ильменитті өндіруді 2014 жылғы 11 шілдедегі 14009949 лицензияның және 2000 жылғы 28 наурыздағы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың негізінде жүзеге асырады. Келісімшарт он жыл мерзімге жасалды, 2011 жылы мерзімді алты жылға 2018 жылға дейін ұзарту туралы қосымша келісімге қол қойылды. 2017 жылы мерзімді 2025 жылға дейін ұзарту туралы қосымша келісімге қол қойылды. 2022 жылғы 14 ақпанда Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінен келісімшарттың қолданылу мерзімін және өндіру кезеңін 2040 жылға дейін ұзарту, сондай-ақ өндіру көлемін ұлғайту бөлігінде келіссөздердің басталғаны туралы растау алынды.

УКТМРі: 2014 жылдың 19 наурызында Компания Ұлыбритания Біріккен Корольдігінің заңнамасына сәйкес UCTMP International Ltd еншілес Компаниясын тіркеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес Компанияның жарғылық капиталы төленбеген болып табылады. UCTMP International Ltd. 2021 және 2020 жылдары титан кеуегін және титан құймаларын сатумен айналысты, сондай-ақ титан кеуегін өндіру үшін негізгі шикізатты сатып алды.

Қауымдасқан компания

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған «Посук Титаниум» ЖШС (бұдан әрі – «Посук» ЖШС) 38,31% (2020 ж.: 38,31%) қатысу үлесіне ие. «Посук» ЖШС қызметінің негізгі түрі титан құймалары мен қаңылтақтар өндірісі болып табылады. Бұл инвестиция қауымдасқан Компанияға инвестиция ретінде ескеріледі.

2014 жылдың қараша айында титан құймалары мен қаңылтақтарды өндіру зауыты пайдалануға берілді. Зауыт Компания аумағында орналасқан. 2015 жылы «Посук» ЖШС-і өнімді сатуды бастады. 2017 жылға дейін «Посук» ЖШС Компаниядан титан кеуегін сатып алды және құймаларды өз бетінше жүзеге асырды.

2017 жылы Компания «Посук» қауымдастырылған Компаниясымен өзара қарым-қатынасты өзгертті. Келісім – шарт талаптарына сәйкес «Посук» ЖШС шикізатты қайта өңдеу және дайын өнімді-коммерциялық таза титан құймаларын дайындау бойынша қызмет көрсетеді.

Компанияның тіркелген кеңсесі мына мекен-жайда орналасқан: 070017, Қазақстан Республикасы, Шығыс Қазақстан облысы, Өскемен қаласы, Согринская көшесі, 223/3 ғимарат.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топ қызметкерлерінің жалпы саны 2,064 адам және тиісінше 2,295 адамды құрады.

Мекенжайы және қызметті жүзеге асыру орны: 070017, Қазақстан Республикасы, Өскемен қаласы, Согринская көшесі, 223/3 ғимарат.

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін 2022 жылғы 30 сәуірде Компанияның Президенті мен қаржы директоры шығаруға бекітті.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылған операцияларды қоспағанда, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Сәйкестілік туралы өтініш

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес ("ХҚЕС жөніндегі кеңес") бекіткен редакцияда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалды.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір маңызды есептік бағалауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жорамалдар бойынша пайымдауларды қолдануды талап етеді. Күрделіліктің жоғары деңгейін немесе жорамалдарды қолдануды қамтитын қолдану салалары, сондай-ақ бағалау мен жорамалдарды қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін маңызды болып табылатын салалар 3-ескертепеде ашылған.

Функционалдық валюта және шоғырландырылған қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы

Топтың әрбір шоғырландырылатын ұйымының функционалдық валютасы, өзінің негізгі қызметін Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы – қазақстандық теңгемен («теңге») жүзеге асыратын СТБК еншілес Компаниясын қоспағанда, АҚШ доллары болып табылады. Компанияның АҚШ долларында көрсетілген функционалдық валютаға ауысуы туралы шешім 2015 жылғы 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілді. Алайда «Посук» ЖШС (қауымдасқан Компания) осы шешімді қабылдады және өзінің жедел қызметін 2015 жылдың 1 қаңтарынан бастап АҚШ долларымен белсенді түрде жүргізді.

Компанияның есеп беру валютасы Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы – қазақстандық теңге («теңге») болып табылады.

Шетел валютасындағы операциялар

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде компанияның функционалдық валютасынан (шетел валюталарынан) өзгеше валюталардағы операциялар сол операциялар жасалған күні қолданыста болған айырбастау бағамдары бойынша ескеріледі. Әрбір есепті кезеңнің соңында шетел валюталарында көрсетілген ақша баптары осы күнге қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құн бойынша ескерілетін, шетел валюталарында көрсетілген ақшалай емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыста болған бағамдар бойынша аударылады. Тарихи құны бойынша шетел валютасымен бағаланатын ақшалай емес баптар аударылмайды.

Топтың елеулі мәмілелер жасаған жыл соңындағы шетел валюталарының айырбас бағамдары былайша берілген:

Валюта	2021 ж.	2020 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж.
	айырбастаудың орташа курсы	айырбастаудың орташа курсы		
1 АҚШ доллары	426.03 теңге	412.95 теңге	431.67 теңге	420.71 теңге

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер мен түзетулер қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау кезінде қабылданған бухгалтерлік есеп принциптері 2021 жылдың 1 қаңтарынан бастап қабылданған жаңа стандарттар мен интерпретацияларды қоспағанда, Топтың 2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілігін жасау кезінде қолданылатын қағидаларға сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген басқа стандарттарды, түсіндірулер мен түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Топ алғаш рет 2021 жылы келесі түзетулер мен түсіндірмелерді қолданады, бірақ олар оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ:

ҚЕХС (IFRS) 9, ҚЕХС (IAS) 39, ҚЕХС (IFRS) 7, ҚЕХС (IFRS) 4 және ҚЕХС (IFRS) 16 – "Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы – 2 кезең" түзетулері

Түзетулер уақытша босатуларды ұсынады, олар IBOR ұсынысының банкаралық мөлшерлемесі іс жүзінде тәуекелсіз баламалы пайыздық мөлшерлеменен алмастырылған жағдайларда қаржылық есептілік үшін салдарларды жою үшін қолданылады. Түзетулер мыналарды көздейді:

- шартты өзгерту немесе реформа талап ететін ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне балама өзгермелі пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылатын практикалық сипаттағы жеңілдету;
- IBOR реформасы талап ететін хеджирлеу қатынастарын анықтауға және хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға хеджирлеу қатынастарын тоқтатпай өзгерістер енгізуге рұқсат етіледі;

- тәуекелсіз ставкасы бар құрал ұйымның қалауы бойынша хеджирлеу қатынастары шеңберінде тәуекелді компонент ретінде анықталған жағдайларда ұйымдарға жеке сәйкестендірілетін компоненттерге қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату беріледі.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, егер қажет болса, топ болашақ кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қабылдауға ниетті.

16 ҚЕХС (IFRS) түзетулері – "2021 жылғы 30 маусымнан кейін әрекет ететін Covid-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша жеңілдіктер".

2020 жылғы 28 мамырда ҚЕХС Кеңесі ҚЕХС (IFRS) 16 «жалдау» - «Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау жеңілдіктері» түзетулерін шығарды. Бұл түзету жалға алушылар үшін 16 ХҚЕС (IFRS) талаптарын қолданудан босатуды көздейді, бұл ретте жалға алу бойынша басқаға беру жағдайында жалға алу шарттарының модификациясын есепке алу бөлігінде, Covid-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайды. Тәжірибелік сипаттағы жеңілдету ретінде Жалға алушы Covid-19 пандемиясына, жалдау шартының өзгеруіне байланысты жалға алушы берген жалдау бойынша жеңілдіктің бар-жоғын талдауға шешім қабылдауы мүмкін. Осындай шешім қабылдаған жалға алушы Covid-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша жеңілдікке байланысты жалдау төлемдерінің кез келген өзгерісін, егер ол жалдау шартының модификациясы болмаса, ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес есепте қалай көрінетініне ұқсас ескеруі керек.

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп болжалды, бірақ Covid-19 пандемиясының жалғасып келе жатқан әсеріне байланысты, 2021 жылғы 31 Наурызда ҚЕХС жөніндегі кеңес практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзарту туралы шешім қабылдады.

Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірден немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты қолданылады.

Топта Covid-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша қандай да бір жеңілдіктер жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол рұқсат етілген кезең ішінде практикалық сипаттағы жеңілдетулерді қолдануды жоспарлап отыр.

Шығарылған бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі шыққан күнге дейін күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірулер келтірілген. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қажет болса, күшіне енген күннен бастап қолданбақ.

ХҚЕС (IFRS) 17 "Сақтандыру шарттары"

2017 жылғы мамырда ХҚЕС (IFRS) 17 Сақтандыру шарттары - тану мен өлшеу, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттарына арналған қаржылық есептіліктің жаңа кешенді стандартын шығарды. ХҚЕС (IFRS) 17 күшіне енген кезде, ол 2005 жылы шығарылған ХҚЕС (IFRS) 4 Сақтандыру шарттарының орнын ауыстыратын болады. 1 ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру, сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан, сондай-ақ белгілі бір кепілдіктер мен шарттарға сәйкес қаржылық құралдарға қолданылады. Ауқымға қатысты бірнеше ерекшеліктер бар. ХҚЕС (IFRS) 17 негізгі мақсаты - сақтандыру келісімшарттары бойынша бухгалтерлік есеп моделін ұсыну, ол сақтандырушылар үшін тиімді және дәйекті. Негізінен алдыңғы жергілікті есеп саясатына негізделген ХҚЕС (IFRS) 4 талаптарынан айырмашылығы, ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандырудың барлық тиісті аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарының толық үлгісін ұсынады. ХҚЕС (IFRS) 17 келесі модельдермен толықтырылған жалпы модельге негізделген:

- тікелей қатысу шарттары бар сақтандыру келісімшарттарының белгілі бір өзгерістері (сыйақының өзгермелі әдісі).
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақы бөлу тәсілі) негізінен қысқа мерзімді шарттар үшін.

ХҚЕС (IFRS) 17 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын есеп беру кезеңдері үшін қолданылады, сонымен қатар салыстырмалы ақпарат беру қажет болады. Ұйым ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 17 алғаш рет қолданылған күнге дейін немесе одан бұрын қолданған жағдайда да ертерек қолдануға рұқсат етіледі. Бұл стандарт Топқа қолданылмайды.

ХБЕС (IAS) 1 түзетулер – «Міндеттемелерді ұзақ мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында ХҚЕС жөніндегі Кеңес ХБЕС (IAS) 69-76-тармақтарына міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу талаптарын түсіндіретін түзетулер енгізді. Түзетулерде келесілер түсіндіріледі:

- міндеттемелерді орындауды кейінге қалдыру құқығы нені білдіреді;
- міндеттемелерді орындауды кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы керек;

- міндеттеменің жіктелуіне ұйымның міндеттемені шешуді кейінге қалдыру құқығын жүзеге асыруы ықтималдығы әсер етпесе;
- міндеттеменің шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер конвертацияланатын міндеттемедегі туынды құрал өзі үлестік құрал болса.

Бұл түзетулер 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді және ретроспективті қолданылады. Қазіргі уақытта Топ осы түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықпал етуі мүмкін әсерін бағалайды.

ХҚЕС(IFRS) 3 түзетулер - "Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер"

2020 жылдың мамыр айында ХҚЕС жөніндегі Кеңес ХҚЕС (IAS)3 «Бизнестерді біріктіру» - "Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер» ХҚЕС түзетулер енгізді. Бұл түзетулердің мақсаты - 1989 жылы шығарылған Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну негіздеріне сілтемелерді стандарт талаптарын айтарлықтай өзгертпей, 2018 жылғы наурызда шығарылған Қаржылық есептілікті ұсынуудың тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелермен ауыстыру.

Кеңес сондай-ақ ХҚЕС(IAS) 3 түсіндірмелеріне сәйкес келетін міндеттемелер мен шартты міндеттемелер бойынша "2-ші күн" ықтимал кірістер мен шығыстарды болдырмау үшін олар пайда болған жағдайда жеке транзакциялар шеңберінде ХҚЕС(IAS) 37 немесе ХҚЕС (IFRIC) 21 бойынша босатуды қосты.

Сонымен бірге, Кеңес қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну негіздеріне сілтемелерді ауыстыру әсер етпейтін шартты активтерге қатысты ХҚЕС(IFRS) 3 қолданыстағы талаптарды нақтылау туралы шешім қабылдады.

Бұл түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді және болашақта қолданылады.

ХҚЕС (IAS) 16 жасалған түзетулер - "Негізгі құралдар: мақсатты пайдалануға дейінгі кірістер"

2020 жылдың мамырында ХҚЕС жөніндегі Кеңес негізгі құралдар: мақсатты пайдалануға дейінгі кірістер шығарды, бұл ұйымдарға негізгі құралдар объектісінің өзіндік құнынан объектіні әкелу және әкелу арқылы өндірілген заттарды сатудан түскен кірісті шегеруге тыйым салады. оның орналасқан жері.басқару ниеттеріне сәйкес жұмыс істеуі үшін қажет жағдай. Оның орнына ұйым осы заттарды сатудан түскен кірісті және сол заттарды өндіруге кеткен шығынды пайда немесе шығын түрінде таниды.

Бұл түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді және кезеңнің қаржылық есептілігінде ең ерте басталған күннен бастап пайдалануға берілген негізгі құралдар объектілеріне ретроспективті түрде қолданылуы керек. онда ұйым алдымен осы түзетулерді қолданады.

Түзетулер Топқа айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС (IAS) 37 жасалған түзетулер - "Ауыртпалық шарттары -шартты орындау бойынша шығындар"

2020 жылдың мамырында ХҚЕС (IAS) 37 шарттың ауыр немесе тиімсіз екендігін бағалау кезінде ұйым қандай шығындарды ескеруі керек екендігі туралы түзетулер енгізді.

Түзетулер «шартқа тікелей байланысты шығындар» тәсілін қарастырады. Тауарларды немесе қызметтерді ұсынуға арналған келісімшартқа тікелей байланысты шығындарға осы келісімшартты орындауға арналған қосымша шығындар да, келісімшарттың орындалуына тікелей байланысты бөлінген шығындар да кіреді. Жалпы және әкімшілік шығыстар келісімшартпен тікелей байланысты емес, сондықтан олар келісімшарт контрагентімен тікелей өтелмеген болса, алынып тасталады.

Бұл түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты. Топ түзетулерді өзі қолданған жылдық есепті кезеңнің басында өзінің міндеттемелерін әлі толық орындамаған келісімшарттарға қолданады.

ХҚЕС (IFRS)1"Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын бірінші рет қабылдау" - Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарынна жасалған түзетулер.

ХҚЕС сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі Кеңес 2018-2020 жылдарға арналған жыл ХҚЕС (IFRS) 1 - "Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын бірінші рет қолдануға" түзету енгізді. Түзетуге сәйкес D16(a) ХҚЕС (IFRS) 1 тармағын қолдануды таңдайтын еншілес ұйым бас ұйымның қаржылық есептілігінде есеп айырысу сомасын пайдалана отырып, бас ұйымның ХҚЕС көшу күніне негізделген жиынтық айырмашылықты өлшеуге құқылы. Түзету сонымен бірге D16(a) ХҚЕС (IFRS) 1 тармағын қолдануды таңдаған қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты. Ертерек қолдануға рұқсат етіледі.

Қаржы құралдары ХҚЕС (IFRS)9 "Қаржылық құралдар" жасалған түзету - қаржылық міндеттемелерді мойындауды тоқтатқан жағдайда есептен шығаруға арналған "10% тестін" өткізген жағдайдағы комиссиялық сыйақылар.

ХҚЕС (IFRS) 2018-2020 жылдарға арналған жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС(IFRS) 9 түзету енгізді. Түзету ұйым жаңа немесе өзгертілген қаржылық міндеттемелердің шарттарынан айтарлықтай өзгеше екендігін бағалау кезінде ұйым ескеретін төлемдерді нақтылайды. бастапқы қаржылық міндеттеме. Мұндай сомаларға көрсетілген несие беруші мен қарыз алушы арасында төленген немесе алынған төлемдер, соның ішінде несие беруші немесе қарыз алушы екінші тараптың атынан төлеген немесе алған төлемдер ғана кіреді. Кәсіпорын бұл түзетуді ұйым бірінші рет қолданған жылдық есепті кезеңнің басында (немесе кейін) өзгертілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қолдануы керек.

Бұл түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты. Ертерек қолдануға рұқсат етіледі. Компания бұл түзетуді бірінші рет қолданған жылдық есепті кезеңнің басында (немесе кейін) өзгертілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданады.

Түзету Топқа айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС IAS 41-ге түзету «Ауыл шаруашылығы - әділ құнды өлшеу кезіндегі салық салу»

ХҚЕС IAS 41 2018-2020 жылдарға арналған жыл сайынғы жетілдіру процесі шеңберінде «Ауыл шаруашылығы» IAS Халықаралық стандартына түзету енгізді. Бұл түзету ХҚЕС (IAS) 41 22-тармағында "Ауыл шаруашылығы" - ұйымдардың қолданылу аясындағы активтердің әділ құнын өлшеу кезінде ХҚЕС жөніндегі Кеңес салықтық ақша ағындарын алып тастауы туралы талапты алып тастайды.

Ұйым 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезеңнің басталу күнінде немесе одан кейін әділ құнды өлшеуге проспективті түрде қолдануы керек. Ертерек қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер Топқа айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – «Бухгалтерлік бағаларды анықтау»

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі кеңес 8 ХҚЕС (IAS) түзетулерін шығарды, онда «бухгалтерлік бағалау» анықтамасы енгізіледі. Түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер мен қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен қатар, құжат ұйымдардың бухгалтерлік бағалауды жасау үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай қолданатынын түсіндіреді.

Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және есеп саясатындағы өзгерістерге және көрсетілген кезеңнің басталу күнінде немесе одан кейін болатын бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерге қолданылады. Бұл факт ашылған жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер Топқа айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

1 ХҚЕС (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу» ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер.

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі кеңес ХҚЕС (IAS) 1-ге және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер шығарды, онда ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашу кезінде маңыздылық туралы пайымдауларды қолдануға көмектесетін басшылық пен мысалдар бар. Түзетулер ұйымдарға есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ұйымдардың есеп саясатының «маңызды ережелерін» ашуы туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашу туралы талапқа ауыстыру арқылы, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешім қабылдау кезінде маңыздылық ұғымын қалай қолданатындығына басшылық қосу арқылы ашуға көмектесуі керек.

1 ХҚЕС (IAS) түзетулері мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулерде есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылық айқындамасын қолдануға қатысты міндетті Нұсқаулық болмағандықтан, осы түзетулердің күшіне ену күнін көрсету талап етілмейді.

Қазіргі уақытта топ осы түзетулердің топтың есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға әсерін бағалауды жүргізуде.

Есеп саясатының негізгі ережелері.

Жалға алу

Келісімшарт басталған кезде Топ шарттың тұтастай алғанда немесе оның жекелеген компоненттерінің жалдау болып табылатындығын бағалайды. Келісім жалдау болып табылады немесе жалға алу компонентін қамтиды, егер бұл келісім анықталған активті пайдалануды бақылау құқығын қарастыру үшін белгілі бір уақытқа ауыстырса. Осы

келісімшарт бойынша сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығының ауысқандығын бағалау үшін Топ ХКЕС (IFRS)16 бойынша жалдау анықтамасын қолданады.

Топ жалға алушы ретінде

Топ пайдалану құқығы мен жалға алу тік міндеттемені жалдау басталған күні таниды. Пайдалану құқығы бастапқыда бастапқы құны бойынша есептеледі, ол жалдау міндеттемесінің бастапқы сомасы болып табылады, ол жалдау басталғанға дейін немесе оған дейін жасалған жалға алу тік төлемдер үшін түзетілген, бастапқы тікелей шығындармен көтерілген және сметалық құны бөлшектеуге және базалық активтің қозғалысына немесе базалық активті немесе ол орналасқан учаскені қалпына келтіруге жұмсалған, алынған жалға алу тік төлемдер шегерілмеген.

Кейінгі бухгалтерлік есепте пайдалану құқығы жалдау басталғаннан бастап жалдау мерзімі аяқталғанға дейін біркелкі негізде амортизацияланады, егер жалға алу негізгі активке меншік құқығын Топқа меншікті актив аяқталғанға дейін бермесе. Жалдау мерзімі немесе егер пайдалану құқығы бар активтің құны пайдалану болып табылса, Топ опционды қолдануды көрсетеді. Мұндай жағдайларда пайдалану құқығы негізгі құралдарға қолданылатын тәсілдің көмегімен анықталатын базалық активтің пайдалану мерзімі ішінде тозады. Сонымен қатар, пайдалану құқығы бар активтің құны мерзімді түрде құнсыздану шығындарының сомасына, егер олар болса, азаяды және жалға алу тік міндеттеменің белгілі бір қайта бағалануы кезінде түзетіледі.

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау төлемінде көрсетілген дисконтталған жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша өлшенеді, немесе егер мұндай мөлшерлемені анықтау мүмкін болмаса, Топтың қарыз алу мөлшерлемесін қолдана отырып. Әдетте, Топ дисконттау мөлшерлемесі ретінде қарыздың қосымша мөлшерлемесін қолданады.

Топ қарыз алудың қосымша мөлшерлемесін әр түрлі сыртқы көздерден алынған пайыздық мөлшерлемелер негізінде анықтайды және жалдау шарттары мен жалға берілетін активтің түрін көрсету үшін белгілі бір түзетулер енгізеді.

Жалдау міндеттемесін бағалауға кіретін жалдау төлемдеріне мыналар жатады:

- тұрақты төлемдер, оның ішінде тұрақты төлемдер;
- бастапқыда жалға алу тік басталу күніндегі индексті немесе мөлшерлемені қолдана отырып өлшенген индекстен немесе мөлшерлемеден тәуелді ауыспалы жалға алу тік төлемдер;
- қалдық құнының кепілдігі бойынша жалға алу алушы төлеуі тиіс сомалар;
- егер опционды іске асыратынына сенімділік жеткілікті болса, колл-опционды орындау бағасы, егер жалға алу ті жаңарту опционының туындауынан туындайтын жалға алу тік төлемдер қосымша жалдау кезеңінде, егер Топтың опционды жүзеге асыратындығына сенімділік болса Топтың жалға алу ті мерзімінен бұрын тоқтатпайтындығына сенімді кепілдік болмаса, жалдау мерзімін ұзартуды және жалдауды мерзімінен бұрын тоқтату үшін айыппұлдарды жүзеге асырады.

Жалдау бойынша міндеттеме тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы амортизацияланған құны бойынша өлшенеді. Болашақ жалға алу төлемдер индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне байланысты өзгерсе, Топтың қалдық құнының кепілдігі бойынша төленетін соманы бағалауы өзгерсе, Топ қоңырау опционын қолдана ма, жоқ па деген бағалауын өзгертсе, қайта өлшенеді. опцион немесе жалға алу тік опцион, оның тоқтатылуы, немесе жалға алу тік төлем негізінен бекітілген болса, қайта қаралса.

Жалдау міндеттемесін осылайша қайта қарау кезінде пайдалану құқығының баланстық құнына түзету енгізіледі немесе егер пайдалану құқығы баланстық құны бұрын нөлге дейін төмендетілген болса, пайдаға немесе залалға есептеледі. .

Топ пайдалану құқығы бар активтерді және құндылығы төмен активтерді жалға беру және қысқа мерзімді жалдау бойынша міндеттемелерді мойындамауға шешім қабылдады. Топ мұндай келісімдер бойынша жасалған жалға алу тік төлемдерді жалға алу мерзімі ішінде тікелей желі негізінде шығындар ретінде таниды.

Шоғырландыру принциптері

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және Компания бақылайтын кәсіпорындардың (еншілес кәсіпорындардың) әрбір жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жасалатын есептілігін қамтиды.

Кәсіпорын бақыланатын болып есептеледі, егер Компанияның:

- инвестиция нысанына қатысты билік өкілеттігі бар болса;
- инвестиция объектісі-ұйым қызметінің ауыспалы нәтижелері бойынша құқықтары бар/тәуекел ететін болса және инвестициялар нысанына қатысудан түскен кірістерге ықпал ету үшін өз өкілеттіктерін пайдалана алады.

Егер деректер мен мән-жайлар жоғарыда аталған бақылаудың бір немесе одан көп элементінде өзгерістер болғанын көрсетсе, онда оның Инвестициялар объектісіне бақылаудың бар-жоғын бағалауды Компания жүргізеді.

Егер Компания Инвестициялар объектісінің дауыс беретін акцияларының көпшілігі тиесілі болмаса, онда ол Инвестициялар объектісінің маңызды қызметін жеке-дара басқару мүмкіндігін беру үшін Компанияның дауыс беру құқығы жеткілікті болған жағдайда Инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттігі бар. Компанияның кәсіпорынға инвестициялар объектісіне ықпал ету өкілеттігіне ие болу үшін дауыс беру құқығы жеткілікті ме деген баға берген кезде Компания барлық маңызды фактілер мен жағдайларды, соның ішінде:

- басқа ұстаушылардың үлестерімен және дауыстарын бөлумен салыстырғанда дауыс беру құқығы бар Компания акцияларының үлесі;
- Компанияға, басқа Тараптарға тиесілі әлеуетті дауыс құқығы;
- басқа шарттық келісімдерден туындайтын құқықтар; және
- Компанияның басқару шешімін қабылдау қажет болған кезде маңызды қызметті басқаруға мүмкіндігі бар немесе жоқ екенін көрсететін кез келген қосымша фактілер мен жағдайлар, соның ішінде қатысушылардың алдыңғы жиналыстарында дауыстарды бөлу болып табылады.

Еншілес кәсіпорынды шоғырландыру Компания еншілес кәсіпорынға бақылау алған кезде басталады және оған бақылауды жоғалтқан кезде тоқтатылады. Атап айтқанда, жыл ішінде сатып алынған немесе шығып қалған еншілес ұйымдардың қаржылық нәтижелері Компания бақылауды алған сәттен бастап және Компания осы еншілес ұйымды бақылауды тоқтатқан күнге дейін пайда немесе шығын құрамына енгізіледі.

Қажет болған жағдайда еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігіне қолданылатын есеп саясатының ережелерін Топтың есеп саясатының ережелеріне сәйкес келтіру үшін түзетулер енгізіледі.

Топтың кәсіпорындары арасындағы операциялар бойынша барлық Топішілік активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, пайда, шығындар және ақша қаражатының қозғалысы шоғырландыру кезінде алып тасталады.

Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Қауымдасқан ұйым қаржылық және операциялық қызметіне Топ елеулі әсер ететін және еншілес ұйым да, бірлескен қызметтегі үлес де болып табылмайтын ұйым болып табылады. Елеулі ықпал ұйымның қаржылық және шаруашылық саясатына қатысты шешімдер қабылдауға қатысу құқығын көздейді, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылауды немесе бірлескен бақылауды көздемейді.

Қауымдасқан ұйым қызметінің нәтижелері осы қаржылық есептілікке үлестік қатысу әдісімен енгізілді.

Үлестік қатысу әдісі бойынша қауымдасқан ұйымға инвестициялар бастапқыда сатып алу құны бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылады және кейіннен қауымдасқан ұйымның пайдалар мен залалдардағы және өзге жиынтық кірістеріндегі Топтың үлесі ескеріле отырып түзетіледі. Егер қауымдасқан ұйымның шығынындағы Топтың үлесі осы кәсіпорындағы Топтың үлесінен асып кетсе (топтың қауымдасқан ұйымға таза инвестицияларының бір бөлігін құрайтын кез келген үлесті қоса алғанда), Топ одан арғы шығындардағы өз үлесін тануды тоқтатады. Егер Топ заң бойынша немесе іскерлік айналым нормаларына сәйкес шығындардың тиісті үлесін өтеу міндеттемесі туындаған жағдайда немесе егер Топ қауымдасқан ұйымның атынан төлемдер жүргізген жағдайда ғана қосымша шығындар танылады.

Қауымдасқан ұйымға Инвестициялар ұйым қауымдасқан ұйым болған күннен бастап үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып ескеріледі. Сатып алу күніне сәйкестендірілетін активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы Топтың үлесінен инвестицияларды сатып алу құнының асып кетуі осындай инвестициялардың баланстық құнына енгізілетін гудвилл құрады. Егер сатып алынған сәйкестендірілетін активтер мен міндеттемелердің таза әділ құнындағы Топтың үлесі қайта бағалаудан кейін инвестицияларды сатып алу құнынан асып кетсе, мұндай асып кету сомасы осы инвестициялар сатып алынатын кезеңдегі пайдалар мен залалдарда бірден көрсетіледі.

Кәсіпорынның қауымдасқан ұйымына Топ инвестицияларының құнсыздануын тану қажеттілігі ХҚЕС (IAS) 36 сәйкес айқындалады. Қажет болған жағдайда инвестицияның баланстық құны (оның ішінде гудвилл) оның өтелетін сомасын (істен шығуға арналған шығындарды шегергендегі пайдалану құндылығы мен әділ құнының ең үлкен мәнін) оның баланстық құнымен салыстыру жолымен ХҚЕС (IAS) 36 сәйкес құнсыздану мәніне тестіленеді. Құнсызданудан танылған шығын инвестициялардың баланстық құнының құрамына кіретін қандай да бір активке (гудвиллді қоса алғанда) жатпайды. Құнсызданудан болған залалды қалпына келтіру егер инвестициялардың өтелетін құны кейіннен ұлғайған болса, ХҚЕС (IAS) 36 сәйкес танылады.

Кәсіпорын қауымдасқан ұйым болуын тоқтатқан кезде Топ үлестік қатысу әдісін пайдалануды тоқтатады. Егер Топ қаржылық актив болып табылатын бұрынғы қауымдасқан ұйымда қатысу үлесін сақтаса, онда мұндай қатысу үлесі осы күнгі әділ құн бойынша бағаланады және бұл ретте инвестициялардың әділ құны ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес бастапқы тану сәтіндегі әділ құн болып есептеледі. Үлестік қатысу әдісін қолдануды тоқтату күніне қауымдасқан ұйымның баланстық құны мен қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы қатысу үлесінің бір бөлігінің істен шығуынан түскен барлық түсімнің барлық қалған қатысу үлестерінің әділ құны арасындағы айырма қауымдасқан ұйымды сатудан түскен пайда мен залалдарды айқындау кезінде ескеріледі. Бұдан басқа, шығып қалған қауымдастырылған ұйымға қатысты бөлігінде өзге жиынтық кіріс құрамында бұрын көрсетілген сомаларды

есепке алуды егер қауымдастырылған ұйым тиісті активтер мен міндеттемелерді сатуды дербес жүзеге асырған жағдайда талап етілетін тәртіппенТоп жүзеге асырады. Тиісінше, егер басқа жиынтық кіріс құрамында осындай қауымдасқан ұйым бұрын таныған пайда немесе залал тиісті активтер немесе міндеттемелер істен шыққан кезде пайдаға немесе залалға қайта сыныпталса,Топ осындай қауымдасқан ұйымның істен шығуы кезінде капиталдан алынған пайданы немесе залалдарды пайдаға немесе залалға (қайта сыныптау тәртібімен) қайта сыныпталады.

Топ құнсыздануға, қауымдасқан ұйымға ұзақ мерзімді инвестицияларға қойылатын талаптарды қоса алғанда, ХҚЕС (IFRS)9 қолданады, оларға үлестік қатысу әдісі қолданылмайды және инвестициялар объектісіне таза инвестициялардың бір бөлігін құрайды. Сонымен қатар, қолдану кезінде ХҚЕС (IFRS) 9 ұзақ мерзімді салымдар Тобы түзету ұзақ мерзімді салымдар талап етілетін ХҚЕС (IAS) 28 теңгерімдік құнын назарға алмайды (мысалы, теңгерімдік құнын түзету ұзақ мерзімді салымдарды бөлу нәтижесінде шығындарды инвестиция объектісінің немесе тестілеу құнсыздануы ХҚЕС (IAS) 28).

Түсінді тану

Тауарларды сату

Топтың қызметі титан кеуегін, титан құймаларын және MG-90 маркалы магнийді өндірумен байланысты. Сату тауарға бақылау ауысқанда, яғни тауарлар сатып алушыға жеткізілген кезде, сатып алушының тауарларға қатысты іс-әрекеттердің толық бостандығына ие болады және сатып алушының тауарларды қабылдауына әсер етуі мүмкін орындалмаған міндеттеме болмаған кезде танылады. Тауарлар белгілі бір орынға жеткізілген, тозу және жоғалту тәуекелдері сатып алушыға ауысқан және сатып алушы шартқа сәйкес тауарларды қабылдаған кезде, қабылдау туралы ережелердің қолданылу мерзімі өтіп кеткен немесеТопта қабылдаудың барлық критерийлері орындалғанына объективті дәлелдер болған кезде жеткізу жүзеге асырылды деп есептеледі.

Дебиторлық берешек тауарлар жеткізілген кезде танылады,өйткені осы сәтте төлем мерзімінің басталуы уақыт ағымымен ғана байланысты болғандықтан өтеу сөзсіз болып табылады.

Өнімді жеткізу шарттары әдетте incoterms жіктемесіне сәйкес сатып алушылармен нақты сату шарттарымен анықталады.

Қызметтерді сату

Топ тіркелген сыйақы шарттары бойынша қызметтер көрсетеді. Қызмет көрсетуден түскен түсім қызмет көрсетілген есепті кезеңде танылады. Тіркелген сыйақымен жасалған шарттар бойынша түсім есепті кезеңнің соңына дейін нақты көрсетілген қызметтер көлеміне қарай, көрсетілетін қызметтердің жалпы көлеміне барабар танылады, өйткені сатып алушы бір мезгілде пайда алады және тұтынады.

Қаржыландыру компоненттері

Топ сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен оларды сатып алушының төлемі арасындағы кезең бір жылдан асатын шарттар жасасуды көздемейді. Демек, Топ мәміле бағасын ақшаның уақытша құнының әсеріне түзетпейді.

Шарт бойынша қалдықтар

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешекТопқа өтетуге құқық береді, ол сөзсіз болып табылады (яғни мұндай өтем төлеуге жататын сәттің басталуы тек уақыт ағымына байланысты).

Шарт бойынша міндеттеме

Шарт бойынша міндеттеме-бұлТоп Сатып алушыдан өтем алған тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға беру міндеті. Егер сатып алушы өтемдіТоп сатып алушыға тауар немесе қызмет көрсетуді берген сәтке дейін төлесе,Топ төлем жүзеге асырылған сәтке немесе төлем төлеуге жататын сәтке шарт бойынша міндеттемені таниды(қайсысы ерте болуына байланысты). Шарт бойынша міндеттемелерТоп өзінің шарттық міндеттемелерін орындаған кезде түсім болып танылады.

Жалға алу

Топ жалға алушы ретінде

Топ шарт тұтастай алғанда немесе оның жекелеген компоненттері оны жасасу кезінде жалдау шарты болып табылатындығын бағалайды.Топ қысқа мерзімді жалдау шарттарын (жалдау мерзімі 12 ай немесе одан кем жалдау ретінде айқындалатын) және құны төмен активтерді жалдау шарттарын (планшеттер, дербес компьютерлер, офистік жиһаз және телефондар сияқты) қоспағанда, ол жалға алушы болып табылатын барлық жалдау шарттарына қатысты пайдалану құқығы нысанында активті және жалдау бойынша тиісті міндеттемені таниды. Осы жалдау шарттарына қатыстыТоп шығыстарды бөлудің басқа әдісі жалға алынған активтерден экономикалық пайданы уақыт бойынша бөлуге неғұрлым дәл сәйкес келетін жағдайларды қоспағанда, жалдау мерзімі ішінде желілік негізде операциялық шығыстар ретінде жалдау төлемдерін таниды.

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау шарты күшіне енген күні төленбеген, жалдау шартында салынған мөлшерлемелер пайдалана отырып дисконтталған жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланады. Егер осы мөлшерлемелер анықтау мүмкін болмаса, Топ қосымшақарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады

Жалға алу бойынша міндеттемелерді бағалауға енгізілген жалдау төлемдеріне кіреді:

- алуға жалдау бойынша кез келген ынталандырушы төлемдерді шегергендегі тіркелген жалдау төлемдері (мәні бойынша тіркелген төлемдерді қоса алғанда);
- тарату құнының кепілдіктері бойынша күтілетін жалға алушының төлейтін сомасы;
- сатып алу опционының орындалу бағасы, егер Жалға алушы осы опционды орындаатынына сенімді болса;
- жалға алуды тоқтату үшін айыппұл төлеу, егер жалға алу мерзімі жалға алуды тоқтату опционының ықтимал орындалуын көрсетсе.

Жалдау бойынша міндеттеме қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте жеке жолмен берілген.

Жалдау басталған күннен кейін жалдау бойынша міндеттеме жалдау бойынша міндеттеме бойынша пайыздар сомасына баланстық құнын ұлғайту (тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып) және жүзеге асырылған жалдау төлемдері сомасына баланстық құнын азайту жолымен бағаланады.

Топ жалдау бойынша міндеттемені қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанында тиісті активті тиісті түзетуді жүзеге асырады) мынадай жағдайларда:

- жалдау мерзімі өзгерді немесе елеулі оқиға болды немесе сатып алу опционының орындалуын бағалауда өзгертуге әкеп соққан жағдайларда өзгеріс болды және бұл жағдайда жалдау бойынша міндеттеме қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады;
- жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлемелердің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі өзгермелі пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады);
- жалға алу шарты модификацияланған және жалға алу шартын өзгерту жеке жалға алу шарты ретінде ескерілмейді және бұл жағдайда жалға беру бойынша міндеттеме модификацияланған жалға алу шартын жалға алу мерзімі негізінде қайта қарастырылған қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалға алу төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Топ ұсынылған кезеңдер ішінде ешқандай түзетулер енгізілген.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдері мен бастапқы тікелей шығындарды шегере отырып, жалдау шарты күшіне енген күні немесе күнге дейін жасалған жалдау бойынша тиісті міндеттеменің, жалдау төлемдері бойынша бастапқы бағасын қамтиды. Кейіннен олар жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған шығындарды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Егер Топта жалға алынған активті бөлшектеу немесе жою, ол орналасқан учаскені қалпына келтіру немесе базалық активті жалдау шарттарына сәйкес талап етілетін жағдайға дейін қалпына келтіру жөніндегі міндеттеме туындаса, резерв ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес танылады және бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерге байланысты шығындар, егер бұл шығындар өндірістік қорларды құрумен байланысты болмаса, пайдалану құқығы нысанындағы тиісті активке енгізілген.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер екі кезеңнің неғұрлым қысқа мерзімі: жалдау мерзімі немесе базалық активті пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Егер жалдау шарты базалық активке меншік құқығын немесе активтің құнын пайдалану құқығы нысанындағы сатып алу жөніндегі Топтың ниетін көрсетсе, пайдалану құқығы нысанындағы тиісті актив базалық активті пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Амортизациясы басталады басталған күннен бастап жалға алу.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте жеке жолда берілген.

Топ пайдалану құқығы нысанында активтің құнсызданғанын анықтау үшін ХҚЕС (IAS) 36 қолданады және негізгі құралдарға қатысты саясатта сипатталғандай құнсызданудан болған анықталған шығындарды ескереді.

Топ жалға беруші ретінде

Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалға алу шарттарына сәйкес Жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өткен жағдайларда жалға алу шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық өзге түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі.

Операциялық жалдаудан түскен кіріс жалдау мерзімі ішінде желілік негізде танылады. Операциялық жалдау шартының талаптарын келісумен және оны ресімдеумен байланысты бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде желілік негіздегі шығыстарға жатқызылады.

«Жалдау» ХҚЕС (IFRS) қабылданғанға дейін қолданылатын есеп саясатының ережелері (2019 жылғы 1 қаңтарға дейін)

Сегменттер бойынша есептілік

Сегменттер бойынша есептілік операциялық шешімдер үшін жауап беретінТоп Президентіне ұсынылатын ішкі есептілікке сәйкес жасалады. Сегмент, егер оның түсімі, кірісі немесе активтері барлық операциялық сегменттердің жиынтық түсімінің, жиынтық кірісінің немесе жиынтық активтерінің кемінде он пайызын құраса, жеке ашуға жатады.

Негізгі құралдар

Тану және кейінгі бағалау

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздануға арналған резервті шегере отырып (қажет болған жерде) сатып алу құны бойынша көрсетіледі.Сатып алу құны сауда жеңілдіктері мен қайтаруларды шегере отырып, импортқа салынатын бажды және сатып алу бойынша өтелмейтін салықтарды қоса алғанда сатып алу құнынан және активті орнына жеткізуге және оны нысаналы мақсат үшін жұмыс жағдайына келтіруге тікелей байланысты кез келген шығындардан тұрады.

Шаруашылық тәсілмен дайындалған немесе тұрғызылған негізгі құралдар объектілерін сатып алу құны жұмсалған материалдардың, орындалған өндірістік жұмыстардың құнын және өндірістік үстеме шығыстардың бір бөлігін қамтиды.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Топтың осы активті пайдаланудан экономикалық пайда алу ықтималдығы болған жағдайда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі және оның құны сенімді бағалануы мүмкін.Ауыстырылған бөліктің баланстық құны есептен шығарылады.Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге де барлық шығыстар пайда болуына қарай есепті кезеңдегі пайда мен шығынға жатқызылады.

Алынған өтем мен олардың баланстық құны айырмасының сомасындағы негізгі құралдардың істен шығуынан болған пайда немесе залал басқа операциялық кірістер немесе шығыстар құрамында жыл ішіндегі пайда мен шығында көрсетіледі.

Тозу

Негізгі құралдардың тозуы оларды орнату және пайдалануға дайын болған күннен бастап немесеТоптың ішінде құрылған активтерге қатысты активтің аяқталған және пайдалануға дайын болған күнінен бастап есептеледі.Амортизация негізделген құнын шегере отырып, активтің болжамды қалдық құны. Амортизация әдістері, пайдалы пайдалану мерзімдері және қалдық құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Негізгі металлургиялық жабдықтарды қоспағанда, негізгі құралдардың тозуы жалпы пайда немесе шығын құрамында негізгі құралдардың әрбір активін пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде желілік әдіспен танылады, өйткені бұл активте көрсетілген болашақ экономикалық пайданы тұтынудың күтілетін моделін неғұрлым жақын көрсетеді.

Тік сызықты әдіспен амортизацияны есептеу үшін пайдалы пайдаланудың мынадай мерзімдері пайдаланылады:

	<u>Пайдалыпайдалану мерзімі</u> <u>(жылдар саны)</u>
Ғимараттар мен құрылыстар	15 – 50
Машиналар мен жабдықтар	5–15
Көлікқұралдары	3 –10

Негізгі металлургиялық жабдыққа тозу тарату құнын шегере отырып, негізгі құралдардың нақты құнын есептен шығару үшін өндірістік әдісті қолдана отырып есептеледі.

Активтің қалдыққұны активтің жасы мен оның техникалық жай-күйі оны пайдалы пайдалану мерзімінің соңында күтіліп отырған жағдайға сәйкес келетін деген болжамға сүйене отырып, сатуға арналған шығындарды шегере отырып, активті сатудан қазіргі кезде Топ алуы мүмкін соманы бағалауды білдіреді. Топ негізгі құралдар объектілерінің тарату құны негізінен болмашы және амортизацияланатын құнды есептеу кезінде ол ескермейді деген жорамалданады. Бұл ретте, негізгі құралдардың сипаттамасына және пайдалы пайдалану мерзімі

аяқталғаннан кейін оларды кәдеге жарату жөніндегі мүмкіндіктерді талдауға сүйене отырып, Топ негізгі құралдардың жекелеген объектілері бойынша тарату құнын құру туралы шешім қабылдай алады.

Құнсыздану

Әрбір есепті кезеңнің соңында Басшылық Негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің болуын анықтайды. Егер осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде айқындалатын өтелетін соманы бағалайды: активті сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құн және пайдалану құндылығы. Активтің баланстық құны өтелетін сомаға дейін азайтылады; құнсызданудан болған шығын жыл ішіндегі пайдада немесе шығында көрсетіледі. Өткен есепті кезеңдерде танылған активтің құнсыздануынан болған залал, егер активті пайдалану құндылығын не сатуға жұмсалған шығындарды шегере отырып оның әділ құнын айқындау кезінде пайдаланылған есептік бағалардың өзгеруі болса (қажет болған жағдайда) түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Жер қойнауын пайдалану құқығы және өзге де материалдық емес активтер

Жер қойнауын пайдалану құқығы жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріле отырып, нақты құны бойынша бағаланады. Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу құны жер қойнауын пайдалану құқығының құнын және капиталдандырылған шығыстарды қамтиды. Топ сатып алған және пайдалы пайдаланудың соңғы мерзімі бар басқа да материалдық емес активтер амортизацияның жинақталған сомаларын және құнсызданудан болған шығындарды шегере отырып, өзіндік құны бойынша көрсетіледі. Кейінгі шығындар нақты активтің құнына, егер олар осы активте жасалған болашақ экономикалық пайданы ұлғайтатын жағдайда ғана капиталдандырылады.

Амортизация

Амортизация активтің өзіндік құны негізінде оның есептік қалдық құнын шегере отырып есептеледі.

Қолданылатын материалдық емес активтер бойынша амортизация, әдетте, есептеледі, дайын болған сәтінен осы активтерді пайдалану және құрамында танылады кезең үшін пайданың немесе залалдың желілік тәсілмен бойы тиісті мерзімдерін, оларды тиімді пайдалану, себебі мұндай әдіс неғұрлым дәл көрсетеді күтілетін тұтыну сипаты кәсіпорын болашақ экономикалық пайданы осы активтер.

Есепті және салыстырмалы кезеңдерде материалдық емес активтерді пайдалы пайдаланудың күтілетін мерзімдері мынадай болды:

- жер қойнауын пайдалану құқығы: 32 жыл;
- бағдарламалық қамтамасызету: 7-11 жыл.

Әрбіресепті жылдың соңында амортизация әдістері, пайдалы пайдалану мерзімдері мен қалдық құнының шамасы оларды қайта қарау қажеттілігі мен инеталданады және қажет болған жағдайда қайта қаралады.

Қаржы құралдары

Қаржылық активтер мен міндеттемелер Топ тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Топтың қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді (пайда немесе шығындар арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерден басқа) сатып алумен немесе шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар тиісінше бастапқы тану кезінде қаржылық активтердің немесе қаржылық міндеттемелердің әділ құнын ұлғайтады немесе азайтады. Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтерді немесе қаржылық міндеттемелерді сатып алумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар пайда немесе шығын құрамында көрсетіледі.

Қаржылық активтер

Стандартты шарттарда қаржы активтерін сатып алу немесе сату жөніндегі мәмілелер есептілікте көрсетіледі және мәміле жасалған күні тануды тоқтатады. Стандартты шарттарда сатып алу немесе сату жөніндегі мәмілелер тиісті нарықта қабылданған ережелерде немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде активтерді жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алуды немесе сатуды білдіреді.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған не қаржы активтерін жіктеуге байланысты әділ құны бойынша толық бағаланады.

Қаржы активтерін жіктелімі

Екі шарт орындалатын борыштық құралдар кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағалануы тиіс:

- қаржылық актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржылық активтерді ұстап қалу болып табылады және

- қаржылық активтің шарттық шарттары көрсетілген күндері борыштың негізгі сомасының есебіне тек төлем болып табылатын ақша ағындарын және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздарды алуды негіздейді.

Келесі шарттарға сәйкес келетін борыштық құралдар кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӨЖКАӨК):

- қаржылық актив бизнес-модель шеңберінде ұсталады, оның мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу жолымен де, қаржы активтерін сату жолымен де қол жеткізіледі; және
- қаржылық активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының есебіне тек төлем болып табылатын ақша ағындарын және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздарды алуды негіздейді.

Әдепкі бойынша, барлық қалған қаржы активтері пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша (ПШӨҚБ) бағаланады.

Жоғарыда айтылғанға қарамастан, Топ қаржылық активті бастапқы тану кезінде оны кейіннен қайта сыныптау құқығынсыз былайша жіктеу алады:

- кейіннен күшін жою құқығынсыз шешім қабылдау, белгілі бір өлшемдерді сақтай отырып, өзге жиынтық кіріс құрамында үлестік құралдар құнының кейінгі өзгерістерін ұсыну (төменде (iii) тармақты қараңыз); және
- Топ кейіннен күшін жою құқығынсыз, егер мұндай жіктеу есептік сәйкессіздіктің туындау ықтималдығын алып тастаса немесе айтарлықтай төмендетсе, амортизацияланған құн немесе ІЖӨСЖ сияқты бағалау өлшемдеріне сәйкес келетін борыштық құралға салынған инвестицияны сыныптай алады (төменде (iv) тармақты қараңыз).

(i) Амортизацияланған құн және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі борыштық құралдың амортизацияланған құнын есептеу және тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді бөлу әдісі болып табылады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа қаржы активтері үшін (яғни тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл борыштық құралды өтеуге дейінгі күтілетін мерзімге немесе (егер қолдануға болса) борыштық құралды бастапқы тану сәтінде теңгерімдік құнына дейінгі неғұрлым қысқа мерзімге күтілетін кредиттік шығындарды қоспағанда, күтілетін болашақ ақша түсімдерін дисконттау мөлшерлемесі (тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құрал бойынша алынған немесе жасалған барлық төлемдерді, мәміле бойынша шығындар және өзге де сыйлықақылар немесе дисконттарды қоса алғанда). Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме, күтілетін кредиттік шығындарды қоса алғанда, күтілетін болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы, оның бастапқы танылу сәтінде борыштық құралдың амортизацияланған құнына дейін есептеледі.

Қаржы құралының амортизацияланған құны бастапқы тану кезінде қаржы активі бағаланатын соманы білдіреді, борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдерді минус, оған қоса тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген жинақталған амортизацияның шамасы – көрсетілген бастапқы сома мен залалдарға арналған бағалау резервін ескере отырып түзетілген өтеу мерзімі басталған кезде төлеу сомасы арасындағы айырма. Қаржы активінің жалпы баланстық құны ықтимал шығындар резервтерін ескере отырып түзетілгенге дейінгі қаржы активінің амортизацияланған құнын білдіреді.

Пайыздық кіріс кейіннен амортизацияланған құны бойынша және ҚҚЖСЖ бойынша бағаланатын борыштық құралдар үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып танылады. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс кейіннен кредиттік-құнсызданған қаржы активтерін қоспағанда, қаржы активінің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемелер қолдану арқылы есептеледі (төменде қараңыз). Кейіннен кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс қаржылық активтің амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемелер қолдану арқылы танылады. Егер кейінгі есеп беру кезеңдерінде кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша кредиттік тәуекел қаржы активі одан әрі кредиттік-құнсызданған болып табылмайтындай азаятын болса, пайыздық кіріс қаржы құралының жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемелер қолдану жолымен танылады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін Топ пайыздық табысты кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемелер бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық активтің амортизацияланған құнына қолдану жолымен таниды. Қаржы активтері бойынша кредиттік тәуекел қаржы активі одан әрі кредиттік-құнсызданған болып табылмаса да, есеп айырысу жалпы негізде жүргізілмейді.

Пайыздық кіріс пайда мен шығындар құрамында танылады және «Қаржылық кірістер» жолына енгізіледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ Сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервті таниды. Күтілетін кредиттік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдегі өзгерістерді көрсету мақсатында әрбір есепті күнге жаңартылуы тиіс.

Топ Сауда дебиторлық берешек бойынша барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарды (ЖБК) әрдайым таниды. Мұндай қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындарТопта кредиттік шығындардың пайда болуының өткен тәжірибесіне негізделген, қарыз алушы үшін ерекше факторларға, жалпы экономикалық шарттарға және есепті күнгі жағдай бойынша шарттардың ағымдағы де, болжамды дамуын бағалауға түзетілген бағалау резервтерінің матрицаларын пайдалана отырып бағаланады.

Өзге қаржы құралдарына қатыстыТоп бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болған жағдайда барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындарды таниды. Алайда, егер есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы бастапқы танылған сәттен бастап болмаса,Топ осы қаржы құралы бойынша залалға арналған бағалау резервін 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағалауға тиіс.

Барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындар-бұл қаржы құралының күтілетін әрекет ету мерзімі ішінде дефолттың барлық ықтимал жағдайларының салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік шығындар. 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар, керісінше, - бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде ықтимал қаржы құралы бойынша дефолттар салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік шығындарды білдіретін барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығындардың бір бөлігі.

Қаржы активтерін тануды тоқтату

Топ қаржы активтерін олар бойынша ақша ағындарына шарттық құқықтар тоқтатылған жағдайда немесе қаржы активін және басқа ұйымға тиісті тәуекелдер мен пайданы берген жағдайда ғана тануды тоқтатады. ЕгерТоп активті иеленуден барлық негізгі тәуекелдер мен пайданы бермесе және сақтамаса және берілген активті бақылауды жалғастырса, онда ол осы активтегі өз үлесін және тиісті сомаларды ықтимал төлеу бойынша онымен байланысты ықтимал міндеттемелерді көрсетуді жалғастырады. ЕгерТоп берілген қаржы активін иеленуден барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде сақтаса,Топ осы қаржы активін таниды, ал беру кезінде алынған қаражатты қамтамасыз етілген қарыз түрінде көрсетеді.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активін тану тоқтатылған кезде активтің баланстық құны мен алынған және алуға тиесілі сыйақы сомасы арасындағы айырма пайда немесе шығын құрамында танылады.

Қаржылық міндеттемелер

Барлық қаржылық міндеттемелер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын есептеу және тиісті кезең ішінде пайыздық шығыстарды бөлу үшін пайдаланылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме дегеніміз – бұл қаржылық міндеттеменің күтілетін мерзіміне немесе (егер қолданылса) қаржылық міндеттеменің теңгерімдік құнына дейін неғұрлым қысқа мерзімге күтілетін болашақ ақшалай төлемдерді (тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құрал бойынша алынған немесе жасалған барлық төлемдерді, мәмілені ресімдеу жөніндегі шығындарды және өзге де сыйлықтарды немесе дисконттарды қоса алғанда) дисконттау мөлшерлемесі.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Топ қаржылық міндеттемелерді тануды олар өтелген, жойылған немесе олар бойынша талап ету мерзімі аяқталған жағдайда ғана тоқтатады. Танылуы тоқтатылатын қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен төленген немесе төленуге тиісті сыйақы арасындағы айырма пайда немесе залалда танылады.

Қарыз алушы мен кредитор арасында болып жатқан елеулі ерекше шарттармен борыштық құралдармен алмасу бастапқы қаржылық міндеттемені өтеу және жаңа қаржылық міндеттемені тану ретінде ескерілуге тиіс. Ұқсас түрдеТоп есепте бастапқы қаржылық міндеттемені өтеу және жаңа міндеттемені тану ретінде қолданыстағы міндеттеменің немесе оның бір бөлігінің шарттарының Елеулі өзгеруін көрсетеді. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегере отырып, комиссиялық сыйақы төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде 10 пайызға өзгеше болса, шарттар Елеулі өзгеше деп есептеледі. Егер талаптардың өзгеруі елеулі болып табылмаса, талаптар өзгергенге дейінгі (1) міндеттеменің баланстық құны және (2) талаптар өзгергеннен кейін ақша ағындарының келтірілген

құны арасындағы айырма өзге пайда мен шығындар құрамында шарттық талаптардың өзгеруінен болған пайда немесе залал ретінде пайдаға немесе шығындарға жатқызылады.

Қарыздар бойынша шығындар

Жоспарланған пайдалануға немесе сатуға дайындалу үшін айтарлықтай уақыт қажет активтерді сатып алуға, салуға немесе жасауға тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар осындай активтердің құнына олар жоспарланған пайдалануға немесе сатуға дайын болғанға дейін енгізіледі.

Алынған қарыз қаражатын уақытша инвестициялау нәтижесінде алынған кірістер оларды сараланатын активтерді сатып алуға жұмсау сәтіне дейін капиталдандыруға рұқсат етілген қарыздар бойынша шығындардан шегеріледі.

Қарыздар бойынша барлық өзге шығындар пайда немесе зияндарда олардың пайда болуына қарай көрсетіледі.

Тауарлық-материалдық қорлар

Қорлар екі шаманың ең азы бойынша есептеледі: өзіндік құны бойынша және сатудың таза бағасы бойынша. Қорларды өндіріске босату және өзге де шығару кезінде оларды бағалау ФИФО әдісі бойынша жүргізіледі. Дайын өнімнің және аяқталмаған өндірістің өзіндік құны шикізат пен материалдардың құнын, өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеуге арналған шығындарды және өзге де тікелей шығындарды, сондай-ақ өндірістік үстеме шығыстардың (өндірістік қуаттарды нормативтік пайдалану негізінде есептелген) тиісті үлесін қамтиды және қарыз қаражаты бойынша шығыстарды қамтымайды. Сатудың таза бағасы-бұл өндірісті аяқтауға арналған есеп айырысу шығындарын және сатуға қажетті есеп айырысу шығындарын шегере отырып, әдеттегі қызмет барысындағы есеп айырысу сату бағасы.

Қосылған құн салығы

Қосылған құн салығы (бұдан әрі - ҚҚС) туындайтын жүзеге асыру кезінде төленуге тиіс салық органдарына тауарларды тиіп-жөнелту кезінде және қызмет көрсету. Тауарлар мен қызметтерді сатып алу кезінде төленген ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде төлеуге жататын ҚҚС есебіне есепке алынуы мүмкін. Салық заңнамасы ҚҚС-ты таза негізде төлеуге мүмкіндік береді. Сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі. Осыған сәйкес ҚҚС, егер оны өтеу есепті кезеңнен кейінгі жыл ішінде күтілмесе, ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаты, талап етілгенге дейінгі банктік шоттардағы қаражат және шарт бойынша үш айдан аспайтын бастапқы өтеу мерзімімен басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестициялар кіреді. Ақша қаражаты мен олардың баламалары пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып есептелген амортизацияланған құны бойынша ескеріледі. Пайдалануды шектейтін ақша қаражатының қалдықтары ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау мақсаттары үшін ақша қаражатының және олардың баламаларының құрамынан шығарылады. Есепті күннен кейін кем дегенде он екі ай ішінде қолданылып жүрген міндеттемелерді айырбастауға немесе өтеу үшін пайдалануға шектеу қойылған ақша қаражатының қалдықтары басқа да ұзақ мерзімді активтердің құрамына енгізіледі.

Акциялық капитал

Жайакциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты қосымша шығындар салықтар шегерілген түсімдер сомасынан шегерім ретінде капитал құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және егер олар есепті кезеңнің соңына дейін қосалған да жарияланған және бекітілген жағдайда ғана есепті кезеңнің аяғындағы капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті кезеңнің соңына дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті кезеңнің соңынан кейін, бірақ қаржылық есептілікті шығаруға бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашылады.

Резервтер

Резервтер, егер Топтың бұрынғы белгілі біроқиғаның салдарынан заңды немесе қалыптасқан практикаға негізделген міндеттемелері болса,

оларды реттеу үшін ықтималдықтың үлкен дәрежесімен ресурстардың жылыстауы талап етілетін және жеткілікті сенімділік дәрежесімен ақшатырінде бағалауға болатын резервтер танылады.

Резервтер болашақ операциялық шығындар бойынша танылмайды.

Қалпына келтіру резерві

Қалпына келтіруге арналған резерв тиісті міндеттемелердің туындау ықтималдығы және олардың сомаларын негізді бағалау мүмкіндігі кезінде танылады. Қайта құнарландыру бойынша шығындардың құрамына инфрақұрылым объектілерін бөлшектеу немесе бұзу, қоршаған ортаны тазарту, шығарындыларға мониторинг жүргізу шығындары кіреді. Қайта құнарландыруға арналған бағалау шығындары бойынша Резерв бағаланған болашақ шығындардың таза келтірілген құны негізінде қалдықтарды өндірудің тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме туындайтын есепті кезеңде негізгі құралдардың құнына қалыптастырылады және жатқызылады. Қайта құнарландыру резерві қандай да бір қосымша міндеттемелерді қамтымайды, олардың пайда болуы бұзылу фактілеріне немесе болашақта зиян келтірілуіне байланысты күтіледі. Шығындарды бағалау қалпына келтіру жоспары негізінде жүргізіледі. Шығындар сомасының бағалау мәндері жыл сайын белгілі өзгерістерді, мысалы, жаңартылған бағалау сомаларын және активтерді пайдаланудың қайта қаралған мерзімдерін немесе тұрақты негізде ресми тексерулер жүргізе отырып, операциялық қызметтің белгіленген мерзімдерін ескере отырып, пайдаланылу шамасына қарай есептеледі.

Қажетті шығындардың нақты қорытынды сомасы белгісіз болса да, Топ өз шығындарын қолданыстағы техникалық ережелер мен рекультивациялау жөніндегі жұмыстарды жүргізу нормаларына сәйкес техникалық-экономикалық негіздемеге және инженерлік зерттеулерге сүйене отырып бағалайды.

Қызметкерлерге сыйақылар

Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар

Топ өз қызметкерлеріне еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленуге жататын сыйақыларды (зейнеткерлікке шығу жөніндегі біржолғы жәрдемақы, зейнеткерлерді жерлеуге арналған жәрдемақы) және Ұжымдық шарттың ережелеріне сәйкес қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақыларды (еңбекке жарамсыз болған жағдайда, мерейтойға және қайтыс болуына байланысты қызметкерлерге материалдық көмек көрсету) ұсынады.

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленуге жататын сыйақыларды алу құқығы әдетте зейнеткерге дейінгі қалған жұмыс мерзіміне және қызметкердің ең төменгі жұмыс өтілінің болуына байланысты беріледі.

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар белгіленген төлемдері бар резервтелген зейнетақы жоспарлары болып табылады және қайта қаралған ХҚЕС 19 «Қызметкерлерге сыйақыға» сәйкес бағаланады. Актуарлық және инвестициялық тәуекелдер бойынша нефондируеым белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарлары Топтың міндетіне кіреді.

Бағалау кезінде нефондируеым зейнетақы жоспарлары белгіленген жарналары бар бастапқыда анықталады төлемдер сомасы, тиесілі қызметкерлеріне көрсеткен қызметтер үшін ағымдағы және алдыңғы кезеңдерде қалыптасады актуарлық жол берулер. Содан кейін белгіленген төлемдері бар Зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің дисконтталған құны және болжамды шартты бірлік әдісі арқылы ағымдағы қызметтердің құны анықталады.

Резервтердің таза келтірілген құнын айқындау кезінде пайдаланылатын дисконт амортизациясының немесе «күшін жоюдың» сомасы кезең ішіндегі қаржы шығындарының құрамында көрсетіледі.

Топ пайданың немесе залалдың құрамында таниды:

- ағымдағы кезеңде көрсетілген қызметтердің құны;
- өткен кезеңдердің кез келген Қызметтерінің құны және жоспардың міндеттемелері бойынша есеп айырысу кезінде пайда немесе шығын; және
- белгіленген төлемдері бар Зейнетақы жоспарының міндеттемелеріне қатысты пайыздардың таза мөлшері.

Топ өзге жиынтық кіріс құрамында еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша таза міндеттемелерді қайта бағалаудан болған актуарлық пайданы немесе шығындарды таниды.

Алуға құқығы бар өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар қызметкерлерге тәуелді болған қызметкердің ең аз жұмыс өтілі. Қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақыларды бағалау қызметкердің еңбек қызметі ішінде әдістеме бойынша жүзеге асырылады, ол белгіленген төлемдері бар кондирленбейтін зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде пайдаланылады. Қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақыларға қатысты Топ ағымдағы және өткен қызметтердің құнын, таза міндеттеме пайыздарының таза шамасын, пайда немесе шығын құрамындағы актуарлық пайда мен шығындарды (таза міндеттемені қайта бағалау) таниды. Актуарлық пайда мен залалдар актуарлық жорамалдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық жорамалдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтың өткен тәжірибесінің әсерін де қамтиды.

Актуарлық жорамалдар демографиялық жорамалдар (қызметкерлердің өлім-жітім деңгейі, кадрлардың тұрақтамау деңгейі, мүгедектік және мерзімінен бұрын босату) және қаржылық жорамалдар (дисконттау мөлшерлемесі, болашақ жалақы деңгейі, сыйақы деңгейі) қамтиды. Белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспарларын және өзге де ұзақ мерзімді сыйақыларды есепке алуда пайдаланылған неғұрлым маңызды жорамалдар – дисконттау мөлшерлемесі, болашақ жалақы деңгейі және тұрақтамаудың орташа нормасы. Дисконттау мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің дисконтталған құнын анықтау үшін пайдаланылады және жыл сайын осындай міндеттемелер

бойынша дисконтты жою пайыздық шығыстар ретінде жыл ішіндегі пайда немесе шығындар есебіне жатқызылады. Дисконттау мөлшерлемелары ретінде Топ ұқсас шарттары бар мемлекеттік облигациялар бойынша нарықтық кірістілік мөлшерлемеларын пайдаланады.

Мұндай міндеттемелерді тәуелсіз білікті актуарийлер жыл сайынғы негізде бағалайды.

Еңбекақы төлеуге және байланысты аударымдарға арналған шығыстар

Жалақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына жарналарға, жыл сайынғы төленетін демалыстарға және ауруханалық демалыстарға, сыйлықақылар мен ақшалай емес жеңілдіктерге арналған шығыстар Топ қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Топ өз қызметкерлерінің атынан Қазақстан Республикасының заңды талаптарымен көзделген зейнетақы және демалыс жәрдемақыларын төлейді. Мұндай төлемдер олардың пайда болуына қарай шығыстарға жатқызылады. Қызметкерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Топтың қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және зейнетке шыққан қызметкерлердің барлық кейінгі төлемдерін Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Топ қызметкерлердің жалақысынан зейнетақы аударымдарын ұстап қалады. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының зейнетақы заңнамасына 2014 жылғы 1 қаңтардан бастап енгізілген өзгерістер мен толықтыруларға сәйкес Топ өз қаражаты есебінен міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуге байланысты шығыстарды зиянды (ерекше зиянды) еңбек жағдайлары бар жұмыстарда істейтін қызметкерлердің пайдасына көтереді. Топ аталған зейнетақы жарналарының түрлерін Қазақстанның Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына аударады. Жұмыскерлер зейнетке шыққанда, барлық зейнетақы жоғарыда аталған зейнетақы қорымен жүзеге асырылады.

Табыс салығы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте табыс салығы есепті кезеңнің соңында қолданыстағы не іс жүзінде күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтарды қамтиды және егер олар өзге жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілуі тиіс болмаса, сондай-ақ осы немесе басқа кезеңде өзге жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жататынына байланысты жыл ішіндегі пайда мен залалда көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын пайдаға немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен төлеу немесе өтеу болжанатын соманы білдіреді. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларацияларын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе шығындар бағалау көрсеткіштеріне негізделген. Табыс салығынан басқа, өзге салықтар операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған табыс салығы активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың қаржылық есептіліктегі баланстық құны арасында туындайтын салықтық шығын мен уақытша айырмалар бөлігінде баланстық міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі. Бастапқы тану үшін қолданылып жүрген ерекшеліктерге сәйкес, егер олар бухгалтерлік та, салық салынатын пайдаға да әсер етпесе, кәсіпорын бірлестіктерімен байланысты емес операциялар бойынша активті немесе міндеттемені бастапқы тану кезінде туындайтын уақытша айырмаларға қатысты кейінге қалдырылған салықтар танылмайды.

Кейінге қалдырылған салықтың баланстық шамасы есепті кезеңнің соңында қолданылатын немесе мәні бойынша күшіне енген және қолданылуы уақытша айырмаларды түзету немесе алдағы кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарын пайдалану кезеңінде күтілетін салық мөлшерлемелары бойынша есептеледі. Шегерілетін уақытша айырмаларға және болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері болашақта осындай шегерімдер сомасына азайтылуы мүмкін салық салынатын пайданы алудың жоғары ықтималдығы болған жағдайда ғана танылады.

Топ бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан Компаниялардың дивидендтеріне немесе оларды сатудан түсетін кірістерге қатысты уақытша айырмаларды қалпына келтіруді бақылайды. Топ осындай уақытша айырмалар бойынша мерзімі ұзартылған салық міндеттемелерін, бұған басшылық таяу болашақта уақытша айырмаларды түзетуді күткен жағдайлардан басқа жағдайларда көрсетпейді.

Акцияға түсетін пайда

Артықшылықты акциялар пайдаға қатысатын акциялар ретінде жіктеледі. Акцияға пайда пайданы немесе шығынды есепті жыл ішінде айналымда болған пайдаға қатысатын акциялардың орташа өлшенген санына бөлу жолымен анықталады.

3. Топтың есеп саясатын қолданудағы елеулі пайымдаулар

Топ келесі қаржы жылы ішінде есептілікте көрсетілетін активтер мен міндеттемелерге әсер ететін бағалауды пайдаланады және жорамалдарды жасайды. Бағалау мен пайымдаулар тұрақты сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа да факторларға, соның ішінде қалыптасқан жағдайларда

негізделген болып есептелетін болашақ оқиғаларға қатысты үміттерге негізделген. Басшылық, сондай-ақ есеп саясатын қолдану процесінде бағалауды талап етуден басқа кейбір пікірлерді пайдаланады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге неғұрлым елеулі әсер ететін пайымдаулар және келесі жыл ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бағалаулар мыналарды қамтиды:

Тауарлық-материалдық қорларды бағалау

Тауарлық-материалдық қорлар екі шаманың ең азы бойынша есептеледі: өзіндік құны мен таза өткізу құны. Топ сатудың таза құны өзіндік құнынан төмен өтімсіз, ескірген және өзге де қорларға қатысты басшылықтың тұрақты түгендеу және талдау нәтижелеріне негізделі отырып, тауарлық-материалдық қорлардың құнсыздануына резервтер құрады.

Резерв жыл ішіндегі пайда немесе шығындарда көрсетіледі. Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсанға және 2020 жылғы 31 желтоқсанға қалыптастырылған құнсыздануға арналған резервтер жеткілікті болып табылады және құнсызданған тауар-материалдық қорларға қатысты басшылықтың ең жақсы бағасын ұсынады деп есептейді (10-ескертпе).

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт

Ильменит кенін өндірумен байланысты жер қойнауын пайдалануға арналған СГОП негізгі келісімшартының қолданылу мерзімі 2025 жылға дейін ұзартылды. Топ басшылығы келісімшарт 2045 жылы күтіліп отырған кен орнының пайдалы қызмет мерзімі аяқталғанға дейін ұзартылатын болады деп күтуде. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте тозу бойынша шығыстар, негізгі құралдардың баланстық құны және рекультивациялауға арналған резерв жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт кен орнының пайдалы қызмет ету мерзімі аяқталғанға дейін ұзартылатын болжам негізінде көрсетілді. Басшылық келісім-шарттың талаптарына және жер қойнауын пайдалану жөніндегі қолданыстағы заңнамаға сәйкес жер қойнауын пайдалануға арналған келісім-шартты ұзартуға құқылы деп есептейді.

Функционалдық валютаны анықтау

2-ескертпеде көрсетілгендей, Топтың шоғырланатын Компанияларының әрқайсысының функционалдық валютасы осы Компания өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы болып табылады. Компания өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта-бұл әдетте Компания негізінен өзінің ақшалай қаражатын алатын және жұмсайтын орта. Өзінің функционалдық валютасын айқындау кезінде Компания басшылығы әртүрлі факторларды қарайды: (i) сатуға арналған бағаларды айқындау кезінде басым валюта және сатуға арналған бағаларды айқындайтын бәсекелес күштер мен нормативтік құжаттар, (ii) негізінен Компанияны қаржыландыру көрсетілген валюта және операциялық қызметтен түскен пайда, (iv) шетелдік кәсіпорынның есепті Компаниядан автономдық аспектілері және олардың арасындағы операциялар деңгейі, сондай-ақ «Шетелдік валюта бағамы өзгерістерінің әсері» ХКЕС (IAS) 21 сәйкес өзге де факторлар.

Жоғарыда көрсетілген факторлар араласқанда және функционалдық валюта көрінбегенде, басшылық негізгі операциялардың, оқиғалар мен шарттардың экономикалық әсерін неғұрлым шынайы көрсететін функционалдық валютаны анықтау үшін өзінің кәсіби пайымдауларын пайдаланады. Басшылық бірінші кезекте сату бағалары мен операциялық шығындарға барынша әсер ететін валютаны, бәсекелі күштерді және нормативтік құжаттарды ескереді, содан кейін Компанияны неғұрлым қаржыландыруға сәйкес келетін валютаны және операциялық қызметтен пайда көрсетілген валютаны, сондай-ақ Компанияның дербестік және тәуелсіздік дәрежесін қарастыру қажет. Соңғы факторлар функционалдық валютаны анықтау кезінде қосымша дәлелдік материалды ұсынуға арналған. Функционалдық валютаны анықтауға арналған көрсеткіштер аралас болып табылады. Алайда басшылық пайымдауды қолданды және Компаниялар үшін функционалдық валюта АҚШ доллары болып табылатынын анықтады (2-ескертпе), өйткені капитал салымдарының көп бөлігі және осы валютадағы қаржыландыру көздері.

Басшылық Компанияның операциялық шығыстарының негізгі бөлігі қазақстандық теңгемен көрсетілгенін түсінеді. Алайда, Компанияның халықаралық титан нарығының әсеріне ұшырауын назарға ала отырып, басшылық АҚШ доллары Компанияның операциялық қызметіне барынша әсер ететін валютаны ең жақсы көрсетеді деп санайды. Егер басшылық қазақстандық теңгені функционалдық валюта ретінде анықтаса, Топтың нәтижелері, операциялық қызметі мен қаржылық жағдайы айтарлықтай өзгеше болар еді.

Қаржы активтері бойынша резервтер

Топ сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резервтер құрады. Сауда дебиторлық берешекке қатысты күтілетін кредиттік шығындарды бағалау кезінде Топ Стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және күтілетін кредиттік шығындарды көрсетілген қаржы құралдарының барлық өмір сүру мерзіміне есептеді. Топ қарыз алушылар үшін ерекше факторларды және жалпы экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген кредиттік шығындардың пайда болуының өткен тәжірибесін ескере отырып дайындалған бағалау резервтерінің моделін пайдаланды.

Топ егер шарт бойынша төлемдер 30 күнге дейін мерзімі өткен болса, кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болып отыр деп санайды. Сондай-ақ, егер шарт бойынша төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, қаржылық актив бойынша дефолт болады деп есептеледі. Алайда белгілі бір жағдайларда Компания қаржылық актив бойынша дефолт орын алды деген қорытындыға келе алады, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Компания ұстап отырған кредиттік сапаны арттыру тетіктерін ескерместен, Компания шарт бойынша көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алуы екіталай екендігін көрсетеді. Мәселен, 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтер тиісінше 204,056 мың теңге және 199,117 мың теңге сомасында қалыптасты (11-Ескертпе).

Қалпына келтіру резерві

Табиғат қорғау заңнамасына сәйкес Топтың операциялық қызмет барысында бұзылған жерлерді қалпына келтіру және қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемесі бар. Қалпына келтіруге арналған Резерв болашақ қалпына келтіруге қатысты және олардың пайдалы қызмет мерзімінің соңында танылады. Резерв бұрынғы қызмет салдарынан міндеттемелердің туындауына қарай жерді қайта құнарландыру жөніндегі шығындардың таза келтірілген құнына сүйене отырып қалыптастырылады.

Қалпына келтіруге арналған резерв ағымдағы қалпына келтіру және рекультивациялау жөніндегі жұмыстарды жүргізу нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздеумен және инженерлік зерттеулермен бекітілген Топтың Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғат қорғау заңнамасын түсіндіруі негізінде айқындалады. Резерв ағымдағы заңдық және құрылымдық талаптарға, технологиялар мен бағалар деңгейіне сүйене отырып бағаланады. Қалпына келтіруге жұмсалған нақты шығындар табиғат қорғау талаптары мен заңнаманың, технологиялардың, бағалардың және өзге де шарттардың түсіндірулеріндегі өзгерістердің салдарынан олардың бағаларынан өзгеше болуы мүмкін және осы шығындар алыс болашақта тартылатын болады, резервтің баланстық құны осындай өзгерістерді есепке алу үшін үнемі тексеріледі және түзетіледі.

Қалпына келтіруге арналған резерв әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдар объектісін пайдаланудан шығару, ол орналасқан учаскеде табиғи ресурстарды қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелердегі және өзге де ұқсас міндеттемелердегі өзгерістер» I КХЖЕКТ сәйкес ең жақсы бағалауды көрсету үшін түзетіледі.

Мұндай бағалауды жүргізу кезінде елеулі пайымдаулар дисконт мөлшерлемесін және ақша қаражатының қозғалыс мерзімдерін бағалауды қамтиды. Дисконт мөлшерлемесі басшылық болашақта жерді қайта құнарландыруға жұмсауды болжайтын жұмыстардың номиналды құнына қолданылған. Тиісінше, ағымдағы бағалар бойынша жүргізілген басшылықтың есептік бағалары 2021 ж. инфляцияның болжамды ұзақ мерзімді деңгейін пайдалана отырып ұлғайтылды: 8,7% (2020 ж.: 7,5%) қайта құнарландыру күніне байланысты және кейіннен дисконт мөлшерлемесі негізінде дисконтталған. Дисконт мөлшерлемесі ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағаларын, сондай-ақ шығындардың ең жақсы бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді көрсетеді. Топ 2021 жылғы 31 желтоқсанға резервті есептеу үшін қолданған дисконт мөлшерлемесі жерді қайта құнарландыру күніне байланысты 12,8% құрады (2020 ж.: 8,7% - дан 9,1% - ға дейін) өзгереді. 2021 жылғы 31 желтоқсанға рекультивацияға резервтің теңгерімдік құны 902,075 мың теңгені құрады (2020 ж.: 817,574 мың теңге) (16-Ескертпе).

Салық заңнамасын қадағлау

Қазақстан Республикасының салық заңнамасы әртүрлі түсіндірулерге жол береді және өзгерістерге ұшырайды. Бұл ретте басшылықтың Топтың қызметіне қатысты салық заңнамасының ережелерін түсіндіруіне айыппұл салуға және өсімпұл есептеуге заңды құқығы бар тиісті өңірлік немесе мемлекеттік билік органдары даулауы мүмкін. Бұрын күмән тудырмайтын мәмілелердің салықтық есебі болашақта дау тудыруы мүмкін. Салық кезеңі келесі бес күнгідей жыл ішінде салық органдарының тексеруі үшін ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда тексеру неғұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Топ басшылығы өзінің салық заңнамасын түсіндіруге негізделгеніне қарамастан, ол салық бойынша міндеттемелер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте дұрыс көрсетілген деп санайды.

4. Сараланым есептілігі

Операциялық сегменттер шаруашылық қызметті жүзеге асыратын, түсімді генерациялауға және шығыстармен байланысты болуға қабілетті, операциялық нәтижелерін жедел басқарудың жоғары органы ұдайы талдайтын және олар үшін жеке қаржылық ақпарат бар жеке компоненттер болып табылады. Жедел басқарудың жоғары органы ресурстарды бөлетін және Топ қызметінің нәтижелерін бағалайтын бір адам немесе адамдар тобы бола алады. Топтың жоғары жедел басқару органының функцияларын Компания Президенті орындайды.

(а) операциялық сегменттердің сипаттамасы

Топ мынадай негізгі операциялық сегменттер шеңберінде операция жасайды:

- «Кеукті титан» сегменті;
- «Титан қорытпалары және құймалар» сегменті;
- Өзге сегменттер: Жалпы Топ үшін елеулі емес болып табылатын қызметтің өзге түрлері.

(б) Есептік сегменттерді анықтау үшін басшылық пайдаланатын факторлар

Топ сегменттері әр түрлі қосымша құнмен түрлі өнімдерді өндіретін және әр түрлі клиенттерге бағдарланатын стратегиялық бизнес-бірліктер болып табылады. Олар жеке басқарылады, өйткені әрбір бизнес-бірлік үшін өз өткізу нарығы мен өз технологиялары талап етіледі.

(в) Операциялық сегменттердің пайдасын немесе залалын, активтері мен міндеттемелерін бағалау

Жедел басқарудың жоғары органы ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікке сәйкес жалпы пайда негізінде әрбір сегмент қызметінің нәтижелерін бағалауды орындайды.

Сегменттер арасындағы өзара есеп айырысулар әрбір сегменттің қызмет нәтижелерін бағалауға енгізіледі. Жедел басқарудың жоғары органына ұсынылатын үшінші тұлғаларға сатудан түскен түсім туралы ақпарат пайда немесе шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы есепті дайындау кезінде пайдаланылған есепке алудың дәл сондай қағидаттары негізінде дайындалады.

Топ сегменттің активтері мен міндеттемелері бойынша ақпаратты ұсынбайды, өйткені мұндай ақпарат жоғары жедел басқару органының қарауына үнемі ұсынылмайды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін есепті сегменттер бойынша сегменттік ақпарат былайша берілген:

Мың теңгемен	Титан қорытпалары			Сегменттер арасындағы алынып тасталатын өзара есеп айырысулар	Жиынтығы
	Титан кеуекті	Титан мен құймалары	Басқа		
Түсім	31,075,888	34,083,876	1,694,972	-	66,854,736
Сегмент аралық түсім	14,384,191	-	-	(14,384,191)	-
Сегменттік түсім	45,460,079	34,083,876	1,694,972	(14,384,191)	66,854,736
Жалпыпайда	21,406,548	3,175,918	2,227,581	(14,384,191)	12,425,856
Салыстыру					
Басқа операциялық кірістер					2,387,651
Жалпы және әкімшілік шығыстар					(6,192,922)
Өткізу бойынша шығыстар					(2,231,183)
Басқа операциялық шығыстар					(1,562,857)
Қаржылық кірістер					3,281
Қаржылық шығыстар					(2,119,370)
Қауымдасқан Компанияның нәтижелеріндегі үлес					588,059
Салық салынғанға дейінгі пайда					3,298,515
Табыс салығы бойынша шығыстар					(721 215)
Бір жылдағы пайда					2,577,300
Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	3,103,150	3,284,470	163,335	-	6,550,955

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін есепті сегменттер бойынша сегменттік ақпарат былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Титан кеуекті	Титан қорытпалары мен құймалары	Басқа	Сегменттер арасындағы алынып тасталатын өзара есеп айырысулар	Жиынтығы
Түсім	22,925,786	33,230,289	1,308,935	-	57,465,010
Сегментаралық түсім	13,570			(13,570)	-
Сегменттік түсім	22,939,356	33,230,289	1,308,935	(13,570)	57,465,010
Жалпы пайда	4,774,260	8,873,216	210,834	(13,570)	13,844,740
Салыстыру					
Басқа операциялық кірістер					1,540,905
Жалпы және әкімшілік шығыстар					(5,426,881)
Өткізу бойынша шығыстар					(2,050,375)
Басқа операциялық шығыстар					(1,640,525)
Қаржылық кірістер					22,867
Қаржылық шығыстар					(2,312,926)
Қауымдасқан Компанияның нәтижелеріндегі үлес					198,245
Салық салынғанға дейінгі пайда					4,176,050
Табыс салығы бойынша шығыстар					(2,134,451)
Бір жылдағы пайда					2,041,599
Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	2,369,364	3,434,325	135,277	-	5,938,966

Географиялық ақпарат

Төменде сатып алушыларға сатудан түскен түсім туралы ақпарат және сегменттердің географиялық орналасуы бойынша ұзақ мерзімді активтері берілген:

	Сатып алушыларды сатудан түскен түсім		Ұзақ мерзімді активтер	
	2021ж.	2020ж.	31.12.2021	31.12.2020
АҚШ	10,711,485	15,467,732		
Корея	13,924,561	11,049,276		
Қытай	16,617,000	9,874,713		
Франция	14,885,622	8,002,648		
Швейцария	279,745	1,898,598		
Ұлыбритания	1,434,811	756,501	134,266	96,376
Қазақстан Республикасы	657,400	439,755	76,802,156	71,578,392
Басқа	8,344,112	9,975,787	615,858	615,859
Жиынтығы	66,854,736	57,465,010	77,552,280	72,290,627

1. Сатып алушыларды географиялық орналасуы олардың тіркелген елі бойынша анықталады. «Посук» Қазақстан Республикасында тіркелме қауымдасқан Компания болып табылады (8-Ескертпе).

2021 жылы 31,454,737 мың теңге мөлшеріндегі түсім екі клиенттен алынды, олардың үлесіне түсімнің жалпы сомасының 66% келеді (2020 ж.: 18,762,801 мың теңге мөлшеріндегі түсім екі клиенттен алынды, олардың үлесіне түсімнің жалпы сомасының 33% келеді).

5. Негізгі құралдар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық өзін-өзі сұрыпталған негізгі құралдардың құны 21,966,538 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 19,081,592 мың теңге) құрады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс ғимараттарды, құрылыстар мен жабдықтарды қайта жаңарту және жөндеу жұмыстарын білдіреді. Жұмыстар аяқталғаннан кейін осы активтер «ғимараттар мен құрылыстар» және «машиналар мен жабдықтар» санатына ауыстырылады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша №14 Цех және оған қатысты баланстық құны 8,774,139 мың теңге (2020 ж.: 8,754,178 мың теңге) титан құймалары мен қорытпаларын өндіру жөніндегі жабдықТоп «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-дан алған қарыздар бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге берілді (15-Ескертпе). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілге салынған мүліктің баланстық құнының айтарлықтай азаюы ағымдағы амортизацияны есептеуге, сондай-ақ жабдықтың бір бөлігін кепілден шығаруға байланысты болады.

<i>Мың теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар мен құрылымдар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Аяқталмаған құрылыстар	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы баланстық құны	1,037,137	14,689,787	28,471,825	2,594,023	9,950,624	56,743,396
Құны	1,037,137	20,486,088	71,015,667	4,426,004	9,988,068	106,952,964
Жинақталған тозу	-	(5,796,301)	(42,543,842)	(1,831,981)	-	(50,172,124)
Құнсыздануға арналған резерв	-	-	-	-	(37,444)	(37,444)
2020 жыл						
Түсімдер	15,713	242,352	3,206,700	509,638	8,857,632	12,832,035
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	178,651	-	-	-	178,651
Ауыстыру	-	836,411	1,644,740	3,410	(2,484,561)	-
Тозу бойынша шығыстар	-	-	(2,292)	(5,509)	(1,972)	(9,773)
Істен шығу	-	(682,088)	(4,792,465)	(386,646)	-	(5,861,199)
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	104,013	1,361,549	1,421,428	249,367	1,850,169	4,986,526
2020 ж. 31 желтоқсандағы баланстық құны	1,156,863	16,626,662	29,949,936	2,964,283	18,171,892	68,869,636
Құны	1,156,863	23,678,832	81,570,816	5,467,893	18,227,297	130,101,701
Жинақталған тозу	-	(7,052,170)	(51,620,880)	(2,503,610)	-	(61,176,660)
Құнсыздануға арналған резерв	-	-	-	-	(55,405)	(55,405)
2021 жыл						
Түсімдер	7,172	753,995	1,315,464	246,410	10,522,257	12,845,298
Есептік бағалаудағы өзгеріс	-	40,323	-	-	-	40,323
Ауыстыру	-	1,655,517	2,270,086	11,337	(3,936,940)	-
Істен шығу	(15,298)	(341,297)	(804,486)	(70,870)	(175,434)	(1,407,385)
Тозу	-	(1,259,987)	(4,639,251)	(506,099)	-	(6,405,337)
Тозуға байланысты істен шығу	-	3,719	803,796	47,326	-	854,841
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	29,228	515,154	959,171	63,193	(3,661,987)	(2,095,241)
2021 ж. 31 желтоқсандағы баланстық құны	1,177,965	17,994,086	29,854,716	2,755,580	20,919,788	72,702,135
Құны	1,177,965	26,419,747	86,588,581	5,787,706	20,976,637	140,950,636
Жинақталған тозу	-	(8,425,661)	(56,733,865)	(3,032,126)	-	(68,191,652)
Құнсыздануға арналған резерв	-	-	-	-	(56,849)	(56,849)

6. Материалдық емес активтер

<i>мың теңгемен</i>	Жер қойнауын пайдалану		Жиыны
	құқығы	Бағдарламалық қамту	
2020 ж. 1 қаңтардағы баланстық құны	377,983	401,316	779,299
Құны	462,249	688,019	1,150,268
Жинақталған амортизация	(84,266)	(286,703)	(370,969)
2020 ж. 1 қаңтардағы баланстық құны	377,983	401,316	779,299
Түсімдер	-	415,768	415,768
Амортизация бойыншашығыстар	(14,445)	(63,322)	(77,767)
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	-	33,143	33,143
2020 ж. 31 желтоқсандағы құны	363,538	786,905	1,150,443
Құны	462,249	1,170,066	1,632,315
Жинақталған амортизация	(98,711)	(383,161)	(481,872)
2020 ж. 31 желтоқсандағы баланстыққұны	363,538	786,905	1,150,443
Түсімдер	-	1,127,665	1,127,665
Істен шығу	-	(4,916)	(4,916)
Амортизация бойынша шығыстар	(14,445)	(131,173)	(145,618)
Тозуға байланысты істен шығу	-	4,916	4,916
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	-	111,173	111,173
2021 ж. 31 желтоқсандағы баланстық құны	349,093	1,894,570	2,243,663
Құны	462,249	2,423,999	2,886,248
Жинақталған амортизация	(113,156)	(529,429)	(642,585)
2021 ж. 31 желтоқсандағы баланстыққұны	349,093	1,894,570	2,243,663

7. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Пайдалану құқығы нысанындағы активтер
2020 жылғы 1 қаңтардағы баланстық құны	179,873
2020 жыл	
Түсімдер	204,564
Амортизация	(97,189)
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	14,440
2020 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	301,688
Түсімдер	145,264
Амортизация	(117,839)
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	1,266
2021 жылғы 31 желтоқсандағы баланстық құны	330,379
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	
Алғашқы бағасы	562,872
Жинақталған амортизация	(232,493)
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	
Алғашқы бағасы	407,414
Жинақталған амортизация	(105,726)

8. Қауымдасқан Компанияға инвестициялар

Төмендегі кестеде қауымдасқан Компанияға инвестициялардың баланстық құнының өзгерістері берілген:

Мың теңгемен	Негізгі қызмет	Қызметті жүзеге асыру орны	2021 жыл		2020 жыл	
			Теңгерімдік құны	Иелену үлесі	Теңгерімдік құны	Иелену үлесі
Қауымдасқан Компания						
«Посук Титаниум» ЖШС	Титан қаңылтақтарын өндіру	Қазақстан	1,717,727	38.31%	1,100,980	38.31%
			1,717,727		1,100,980	
Төмендегі кестеде қауымдасқан Компанияға Топ инвестицияларының баланстық құнының өзгерістері берілген:						
Мың теңгемен			«Посук Титаниум» ЖШС			
2019 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны			817,914			
Жыл ішіндегі пайданың үлесі			198,245			
Есептілік валютасын қайта есептеу			84,821			
2020 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны			1,100,980			
Жыл ішіндегі пайданың үлесі			588,059			
Есептілік валютасын қайта есептеу			28,688			
2021 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны			1,717,727			

«ПосукТитаниум» ЖШС

Топ «Посук Титаниум» ЖШС-не жарғылық капиталдағы иелену үлесі және осы Компанияның бақылау кеңесінде үш өкілдің бірінің болуы есебінен елеулі әсер етеді.

Төменде 2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық қаржылық Ақпарат және қауымдастырылған Компанияға Топ инвестициясының баланстық құнын салыстыру ұсынылған:

Мың теңгемен	«ПосукТитаниум» ЖШС	
	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Ұзақ мерзімді активтер	17,248,238	17,594,513
Қысқа мерзімді активтер	3,167,594	1,838,082
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(14,571,884)	(15,272,615)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(1,360,192)	(1,286,110)
Капитал	4,483,756	2,873,870
Иелік үлесі	38.31%	38.31%
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	1,717,727	1,100,980

Қауымдасқан Компанияның бір жылдағы кірістері мен шығындары және өзге жиынтық табысы туралы ақпарат:

	«Посук Титаниум» ЖШС	
<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Түсім	5,442,959	4,318,218
Жалғасатын қызметтен бір жылғы таза пайда	1,517,093	732,160
Өзге жиынтық кіріс		
Жиынтық кіріс жиыны	1,517,093	732,160
Дивидендер	-	-
Анықтамалық		
Әкімшілік шығындар	(647,992)	(397,671)
Қаржылық шығыс	(468,207)	(614,883)
Басқа да кірістер/(шығыстар)	69,017	(159,812)
Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар	(77,963)	(653,700)

9. Басқа ұзақ мерзімді активтер

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Пайдалануы шектелген депозиттер	40,510	39,432
Есептелген сыйақы	2,006	-
Ұзақ мерзімді қаржы активтерінің жиыны	42,516	39,432
Негізгі құралдар үшін алдын ала төлеу	392,307	828,448
Өзге де ұзақ мерзімді активтер жиыны	434,823	867,880

Пайдалануы шектелген депозиттер қалдықтарды көму полигондары мен шлам жинағыштар орналасқан жерлерді қалпына келтіру мақсатында қаражат жинақтауға арналған.

Негізгі құралдар үшін алдын ала төлемдер негізінен қолда бар негізгі құралдарды жаңғырту мақсатында жабдықтарды сатып алуға жатады.

10. Тауар-материалдық қорлар

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Аяқталмаған өндіріс	19,822,644	20,743,359
Шикізат және материалдар	15,757,207	22,693,109
Дайын өнім	5,870,986	2,155,624
Минус: ескірген және өтімсіз қорлар бойынша Резерв және таза сату құнына дейін есептен шығару	(398,143)	(388,035)
	41,052,694	45,204,057

Ескірген және өтімсіз қорлар бойынша резервтегі өзгеріс және сатудың таза құнына дейін есептен шығару:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	(388,035)	(121,233)
Біржылдақалпына келтірілді/(есептелді)	-	(254,229)
Есептік валютасын қайта есептеу	(10,108)	(12,573)
31 желтоқсанға	(398,143)	(388,035)

11. Дебиторлық қарыз

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Сауда дебиторлық берешек	19,843,630	15,304,912
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(204,056)	(199,117)
Қаржылық активтер жиынтығы	19,639,574	15,105,795

Жеткізушілерге аванстар	2,128,031	1,917,224
Өтеуге жататын кедендік алымдар	26,153	115,635

Басқа да дебиторлық берешек	544,245	530,708
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(94,004)	(91,617)
Дебиторлық берешек жиыны	22,243,999	17,577,745

Сауда дебиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Теңге	15,375,255	25,104
Ресей рублі	269,785	-
АҚШ доллары	3,994,534	15,080,691
Жиыны	19,639,574	15,105,795

Сауда дебиторлық берешекке қатысты күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв төмендегідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтардағы резерв	(199,117)	(235,357)
Есептелген	-	54
Есептілік валютасын қайта есептеу	(4,939)	36,186
31 желтоқсанға	(204,056)	(199,117)

Сауда дебиторлық берешекке қатысты күтілетін берілген аванстар арналған резерв төмендегідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтардағы резерв	(91,617)	(39,987)
Есептелген	-	(47,483)
Есептілік валютасын қайта есептеу	(2,387)	(4,147)
31 желтоқсанға	(94,004)	(91,617)

Төменде Компанияның бағалау резервтерінің моделін пайдалана отырып, сауда дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Сауда және өзге де дебиторлық берешек						
	Мерзімі өтпеген	Төлемдердің мерзімі					Жиыны
		30 күнге дейін	31 ден 60 күнге дейін	61 ден 90 күнге дейін	91 ден 180 күнге дейін	180 ден 365 күнге дейін	
31 желтоқсан 2020 жыл Дефолт кезіндегі есептік жалпы баланстық құны	15,092,909	422	3,447	24	-	8,993	15,105,795

<i>Мың теңгемен</i>	Сауда және өзге де дебиторлық берешек						
	Мерзімі өтпеген	Төлемдердің мерзімінің өтуі					Жиыны
		30 күнге дейін	31 ден 60 күнге дейін	61 ден 90 күнге дейін	91 ден 180 күнге дейін	180 ден 365 күнге дейін	
31 желтоқсан 2021 жыл Дефолт кезіндегі есептік жалпы баланстық құны	19,079,633	50,392	438,908	2,406	1,015	67,220	19,639,574

12. Қосылған құн салығы және өтеуге салынатын өзге де салықтар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына қосылған құн салығы және өтеуге жататын өзге де салықтар мыналарды қамтыды:

Мың теңгемен	31.12.2021ж.	31.12.2020ж.
Өтеуге ҚҚС	5,039,479	5,621,071
Басқа салықтар бойынша артық төлем	198,611	16,028
	5,238,090	5,637,099

13. Ақша қаражаты және олардың баламалары

Мың теңгемен	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Банктегі ағымдағы шот, АҚШ долларымен	6,415,154	2,296,519
Банктегі ағымдағы шот, теңгемен	138,621	999,270
Банктегі ағымдағы шот, фунт	4,459	5,806
Банктегі ағымдағы шот, еуромен	8,884	10,045
Банктегі ағымдағы шот, басқа валютада	8,837	190
Кассадағы қолма-қол ақша	6,081	11,877
	6,582,036	3,323,707

14. Акционерлік капитал және қосымша төленген капитал

	31.12.2021ж.		31.12.2020ж.	
	Акциялар саны	Құны, мың теңге	Акциялар саны	Құны, мың теңге
Жай акциялары (номиналды құны-бір акцияға 140 теңге)	971,190	135,967	971,190	135,967
Жай акциялары (номиналды құны-бір акцияға 20 теңге)	971,190	19,424	971,190	19,424
Артықшылықты акциялар (номиналды құны-бір акцияға 20 теңге)	107,910	2,158	107,910	2,158
Номиналды құны бойынша акционерлік капитал жиынтығы	2,050,290	157,549	2,050,290	157,549
Гиперинфляцияға түзету		2,439		2,439
Барлығы акционерлік капитал		159,988		159,988

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы жағдай бойынша шығаруға рұқсат етілген және шығарылған жай акциялардың жалпы саны 1,942,380 акцияны құрайды. Барлық шығарылған жай акциялар толығымен төленді. Әрбір жай акция бір дауыс құқығын береді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығаруға рұқсат етілген және шығарылған артықшылықты акциялардың жалпы саны 107,910 акцияны құрайды. Барлық шығарылған артықшылықты акциялар толығымен төленді.

Жай акцияларды ұстаушылардың құрылымы былайша ұсынылды:

Ұстаушының атауы	31.12.2021ж.	31.12.2020ж.
SPECIALTY METALS COMPANY	47.2%	47.2%
New Asia Investment Group Limited	10.0%	10.0%
METAL CAPITAL INVESTMENTS PTE. LTD	9.0%	9.0%
METAL RESOURCE & TECHNOLOGY PTE. LTD	8.0%	8.0%
NEW METAL INVESTMENTS PTE. LTD	8.0%	8.0%
Kolur Holding AG	6.8%	6.8%
Басқа	11.0%	11.0%
Жиыны	100%	100%

Артықшылықты акциялар Компания таратылған жағдайда жай акциялармен салыстырғанда басым құқық береді. Артықшылықты акциялар өз ұстаушыларына Компанияны қайта ұйымдастыру және тарату туралы және артықшылықты акцияларды ұстаушылардың құқықтарын шектеу туралы шешімдер қабылданатын жағдайларды қоспағанда, акционерлердің жалпы жиналыстарына дауыс беру құқығынсыз қатысуға құқық береді.

Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер бір акцияға бес теңгемөлшерінде белгіленген. Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер жай акцияларды ұстаушыларға жарияланған сомадан төмен сомада жарияланбауға тиіс.

Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді төлеудің белгіленген мерзімі аяқталған сәттен бастап үш ай ішінде толық көлемде төлемеген жағдайда, артықшылықты акцияларды ұстаушыларға дивидендтерді нақты төлегенге дейін дауыс беру құқығы беріледі.

Төменде жыл ішінде жарияланған және төленген дивидендтер берілген:

Мың теңгемен	2021 жыл		2020 жыл	
	Жай акциялар	Артықшылықты акциялар	Жай акциялар	Артықшылықты акциялар
I қаңтарға төленетін дивидендтер	3,862	40,167	4,235	34,561
Жыл ішінде жарияланған дивидендтер	1,359,666	76,077		32,373
Жыл ішінде төленген дивидендтер	(1,250,383)	(62,257)	(373)	(26,703)
Есептілік валютасына ауыстыру	-	(824)	-	(64)
31 желтоқсанға төленетін дивидендтер	113,145	53,163	3,862	40,167

Қосымша төленген капитал 1996 жылғы 28 қарашадағы №04/006-96 келісімшарттың және 1997 жылғы 8 шілдедегі №04/037-97 келісім-шарттың талаптарына сәйкес Компанияның негізгі акционері болып табылатын SPECIALTY METALS COMPANY инвестициялаған қаражатты білдіреді.

Қазақстанның заңнамасына сәйкес Компанияның бөлу үшін қолжетімді резервтерінің шамасы бухгалтерлік есеп пен есептіліктің қазақстандық ережелеріне сәйкес сдайындалған Компанияның қаржылық (бухгалтерлік) есептілігі негізінде айқындалады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есепті жылдағы пайданы қоса алғанда, топтың бөлінбеген пайдасының шамасы 28,337,370 мың теңгені (2020 жылы қайта есептелген: 27,257,212 мың теңге) құрады.

Акцияға пайда және акцияның теңгерімдік құны

Акцияға базалық пайда меншікті сатып алынған акцияларды қоспағанда, жыл ішіндегі айналыстағы жай акциялардың орташа өлшенген санына жыл ішіндегі пайданың немесе залалдың қатынасы ретінде есептеледі. Компанияда әлеуетті таратушы әсермен қарапайым акциялар жоқ, демек, акцияға бөлінген пайда акцияға арналған базалық пайдаға сәйкес келеді.

2021 және 2020 жылдары 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде акцияға базалық және ажыратылған пайда болды:

	2021ж.	2020 ж.
Жай акциялардың иелеріне тиесілі жыл ішіндегі пайда, мың теңге	2,441,653	1,934,146
Артықшылықты акциялардың иелеріне тиесілі бір жылғы пайда, мың теңге	135,647	107,453

Бір жылдағы пайда	2,577,300	2,041,599
Айналыстағы жай акциялардың орташа өлшенген саны	1,942,380	1,942,380
Айналыстағы артықшылықты акциялардың орташа мөлшерленген саны	107,910	107,910
Қарапайым акцияға базалық және ажыратылған пайда, акцияға теңге	1,257	996
Артықшылықты акцияға базалық және ажыратылған пайда, бір акцияға теңге	1,257	996

Листингтік ережелердің талаптарына сәйкес «Қазақстанқорбиржасы» АҚ (ҚҚБ) материалдық емес активтерді және акциялардың жалпы санына бөлінген міндеттемелердің жалпы сомасын алып тастағандағы активтердің жалпы сомасы ретінде есептелген есеп беру күніндегі акцияның баланстық құнын ашу қажет.

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес есептелген компанияның бір жай акциясының баланстық құны берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021ж.	2020ж.
Топтың жиынтық активтері	152,993,274	144,579,882
Материалдық емес активтер	(2,243,663)	(1,150,443)
Топтың жиынтық міндеттемелері	(112,414,317)	(106,265,445)
Артықшылықты акцияларға жарғылық капитал	(2,158)	(2,158)
Жай акциялар үшін таза активтер жиынтығы	38,333,136	37,161,836
Акциялардың баланстық құнын есептеуге арналған жай акциялардың саны	1,942,380	1,942,380
Жай акцияның теңгерімдік құны, теңге	19,735	19,132

Артықшылықты акциялардың баланстық құнын есептеу:

	2021 ж.	2020 ж.
Артықшылықты акцияларға жарғылық капитал (мың теңге)	2,158	2,158
Артықшылықты акциялардың (акциялардың) жалпы саны	107,910	107,910
Артықшылықты акцияның баланстық құны (теңге)	20	20

15. Қарыздар

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсанға алынған қарыздар былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта	31.12.2021ж.	31.12.2020 ж.
Societe Generale Corporate and Investment Banking	АҚШ доллары	23,090,999	20,637,630
АО «Банк Развития Казахстана»	АҚШ доллары	12,054,516	13,555,909
Banque Cantonale Vaudoise	АҚШ доллары	6,426,848	4,260,788
Төлеугепайыздар	АҚШ доллары	2,679	3,012
Ұзақмерзімді қарыздардың ағымдағы бөлігіншегергенде		(10,199,975)	(11,748,455)
Ағымдағы бөлігі		31,375,067	26,708,884

Societe Generale несие желісі

2013 жылғы мамырда Компания Societe Generale Corporate and Investment Banking ("Societe Generale") - мен жалпы сомасы 25 миллион АҚШ доллары болатын кредиттік желі ұсыну туралы келісім жасасты. 2017 жылы несие желісі бойынша қаржыландыру шарттары қайта қаралды, соның нәтижесінде несие желісі UKTMPI еншілес Компаниясынан және Societe Generale үшін қолайлы басқа жеткізушілерден сатып алуға және қаржыландыруға арналған.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 29,332 мың АҚШ доллары мөлшеріндегі соманы игерді (2020 жылы: 23,284 мың АҚШ доллары).

Кредиттік желі шарты бойынша пайыздық мөлшерлеме шарт талаптарына сәйкес қабылданды.

Societe Generale кредит желісі бойынша қамтамасыз ету кредит желісі шеңберінде алынған қаражат есебінен сатып алынған тауарлар болып табылады; қаржыландыруға байланысты өзге де қаражаттар, сондай-ақ осы кредит желісі бойынша қаражатпен қаржыландырылған келісім-шарттар бойынша туындайтын ұсынылған талаптар.

«Қазақстан Даму Банкі» АҚ

2014 жылғы 17 қаңтарда Компания «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-мен Ardor (UK) Ltd инвестициялық заемын қайта қаржыландыру үшін жалпы сомасы 52,297 мың АҚШ долларына кредиттік желі беру туралы келісім жасады. АҚШ доллары мөлшерінде. Осы лимит бойынша қаражат 51,554 мың АҚШ доллары сомасында алынды. 2016 жылғы маусымда қосымша келісім жасалды, оған сәйкес қарызды өтеу мерзімі 2028 жылдың қаңтарына дейін белгіленген.

№1 лимит бойынша негізгі борышты қайтару бойынша жеңілдікті кезең келісімге қол қойылған күннен бастап 24 айды құрайды.

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ заемы бойынша пайыздық мөлшерлеме кредиттік келісімнің шарттарына сәйкес қабылданды.

Титан құймаларын өндіру жөніндегі №14 цех және цехқа жататын өзге де активтер кредит желілері бойынша қамтамасыз ету болып табылады (5-Ескертпе).

Келісімге сәйкес Топ мынадай қаржылық ковенанттарды сақтауға міндеттенеді:

- қысқа мерзімді кредиторлық берешекті қоспағанда, қаржылық борыштың және меншікті капиталдың арақатынасы 3.6-дан аспайды;
- экспорттық түсім көлемі-26 млрд теңгеден кем емес;
- қысқа мерзімді кредиторлық берешекті және салықтарды, пайыздарды, тозуды және амортизацияны (ЕБИТДА көрсеткішін) төлегенге дейінгі пайданы қоспағанда, борыштың арақатынасы 2018 - 2028 жылдары 4.5-тен аспайды •
- ICR (ЕБИТДА/төлеуге пайыздар) – кемінде 1.5.

Топ барлық қаржы ковенанттары 2021 жылдың 31 желтоқсанына және 2020 жылдың 31 желтоқсанына орындады.

Banque Cantonale Vaudoise

2015 жылғы ақпанда Uktmp International Ltd еншілес Компаниясы Banque Cantonale Vaudoise (BCV) - мен жалпы сомасы 30 миллион АҚШ доллары болатын кредиттік желі ұсыну туралы келісім жасалды.

2015 жылғы ақпанда Uktmp International Ltd еншілес компаниясы Banque Cantonale Vaudoise (BCV) - мен жалпы сомасы 30 миллион АҚШ доллары болатын кредиттік желі ұсыну туралы келісім жасалды, қоса алғанда:

- 20 миллион АҚШ доллары мөлшерінде құжаттаманы қаржыландыру үшін («№1 кіші қарыз») №1 кіші қарыз. 45 күн ішінде өтеуге жатады.
- 20 миллион АҚШ доллары мөлшерінде тауарлар транзитін қаржыландыру үшін №2 қосымша құйма («№2 қосымша құйма») • 60 күн ішінде өтеуге жатады.
- 30 миллион АҚШ доллары мөлшерінде сақтауды қаржыландыру үшін №3 қосымша құйма («№3 қосымша құйма») • 120 күн ішінде өтеуге жатады.
- 20 миллион АҚШ доллары мөлшерінде түсімдерді қаржыландыру үшін №4 кіші қарыз («№4 кіші қарыз») • 90 күн ішінде өтеуге жатады.
- 20 миллион АҚШ доллары мөлшерінде компаниялар («№5 Қосалқы лимит») арасындағы есеп айырысуларды қаржыландыру үшін №5 Қосалқы лимит. 90 күн ішінде өтеуге жатады.

Кредиттік желі бойынша пайыздық мөлшерлеме шарт талаптарына сәйкес қолданылады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания осы кредиттік желі шеңберінде 14,888 мың АҚШ доллары (2020 ж.: 10,128 мың АҚШ доллары) мөлшеріндегі соманы игерді.

BCV кредиттік желісі бойынша қамтамасыз ету кредиттік желі шеңберінде алынған қаражат есебінен сатып алынған тауарлар болып табылады; қаржыландыруға байланысты өзге де қаражат, сондай-ақ осы кредиттік желі бойынша қаражатпен қаржыландырылған келісім-шарттар бойынша туындайтын ұсынылған талаптар.

Таза қарызды салыстыру

Төмендегі кестеде таза борыш сомасы мен қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын топтың міндеттемелеріндегі өзгерістердің талдауы берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
I қаңтардағы сальдо	38,457,339	40,835,838
Ақшалай қаражатпен алынған	43,891,167	51,746,079
Есептелген сыйақы	2,033,401	2,205,110

Төленген сыйақы	(1,052,763)	(1,176,615)
Негізгі борышты төлеу	(42,175,700)	(58,702,655)
Есептілік валютасын қайта есептеу	421,598	3,549,582
31 желтоқсанға сальдо	41,575,042	38,457,339

16. Қалпына келтіру резерві

Табиғатты қорғау заңнамасына сәйкес Топтың операциялық қызмет барысында бұзылған жерлерді қалпына келтіру және қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемесі бар. Төменде қалпына келтірудің резерв өзгерісі берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021ж.	31.12.2020ж.
1 қаңтарға	817,574	562,169
Өзгерту бағалар жатқызылған арналған:		
негізгі құралдар	(137,813)	178,651
Жылдық резерв	178,136	30,326
Резервті пайдалану	-	(17,021)
Дисконтты босату	46,181	63,449
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	(2,003)	
31 желтоқсанға	902,075	817,574

Елеулі бағалаулар мен жорамалдарды қоса алғанда, резервтердің сипаттамасы 3-ескертпеге енгізілген.

17. Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау бойынша міндеттемелер 2021 жылғы 31 желтоқсанға және 2020 жылғы 31 желтоқсанға:

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	155,887	142,215
Міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	111,283	119,502
Жиыны	267,170	261,717

Міндеттемелер құнындағы өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға	261,717	176,812
Кезең ішіндегі түсімдер	145,264	204,564
Міндеттемелер бойынша дисконттың амортизациясы	17,268	24,158
Кезең үшін төлемдер	(116,800)	(140,970)
Қайта есептеудің есептілік валютасына әсері	(40,279)	(2,847)
31 желтоқсанға	267,170	261,717

Төменде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген шығындар құны бойынша ақпарат берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020 жыл
Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің амортизациясы	117,839	97,189
Міндеттемелер бойынша дисконттың амортизациясы	17,268	24,158
	135,107	121,347

18. Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер

Қызметкерлерге әртүрлі жоспарлар бойынша төлемдер бойынша міндеттемелер компания мен қызметкерлер арасында жасалған ұжымдық шарттарға сәйкес төленуге жатады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер енгізілді:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 ж.			2020 ж.		
	Қысқа мерзімді	Ұзақ мерзімді	Жиыны	Қысқа мерзімді	Ұзақ мерзімді	Жиыны
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар	13,050	97,558	110,608	6,288	46,914	53,202
Қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар	12,869	65,785	78,654	13,953	43,745	57,698
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер жиыны	25,919	163,343	189,262	20,241	90,659	110,900
31 желтоқсандағы жағдай бойынша белгіленген төлем көлемімен Зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын салыстыру былайша берілген:						
	Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар			Қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар		Жиыны
<i>Мың теңгемен</i>						
2020 жылғы 1 қаңтарға міндеттемелер сомасы			65,443		89,638	155,081
Дисконтты жою бойынша шығыстар			4,157		6,300	10,457
Жүргізілген төлемдер			(12,143)		(8,863)	(21,006)
Ағымдағы қызметтердің құны			666		1,325	1,991
Өзге жиынтық табыста танылған актуарлық қайта бағалау			(4,921)		-	(4,921)
Бір жыл ішінде пайдалар мен шығындарда танылған актуарлық қайта бағалау			-		(30,702)	(30,702)
2020 жылғы 31 желтоқсанға міндеттемелер сомасы			53,202		57,698	110,900
Дисконтты жою бойынша шығыстар			2,925		2,881	5,806
Жүргізілген төлемдер			(13,665)		(18,770)	(32,435)
Ағымдағы қызметтердің құны			640		1,147	1,787
Өзге жиынтық табыста танылған актуарлық қайта бағалау			65,143		3,808	68,951
Бір жыл ішінде пайдалар мен шығындарда танылған актуарлық қайта бағалау			2,363		-	2,363
Бір жыл ішінде пайдалар мен шығындарда танылған актуарлық қайта бағалау			-		31,890	31,890
2021 жылғы 31 желтоқсандағы міндеттемелер сомасы			110,608		78,654	189,262

Дисконтты жою бойынша шығыстар қаржылық шығыстарға енгізілді (28-Ескертпе).

Пайдалар мен шығындарда танылған, қызметкерлерге белгіленген төлем мөлшерлерімен және өзге де ұзақ мерзімді сыйақылармен Зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер сомасының жиынтығы былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2021 ж.	2020 ж.
Сатудың өзіндік құны	80,800	(22,762)
Жалпы және әкімшілік шығындар	21,828	(5,949)
Барлығы бір жылдағы пайдада немесе шығында көрсетілген	102,638	(28,711)
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін сыйақылар жөніндегі міндеттемені қайта бағалау мыналарды қамтиды:		
<i>Мың теңгемен</i>	2021 ж.	2020 ж.
Тәжірибе негізінде түзетулер	23,864	1,532
Демографиялық жорамалдарды қайта қарау нәтижесіндегі пайда/(шығын)	(1,785)	(9,603)

Қаржылық жорамалдарды қайтақарау нәтижесіндегі шығын Жиыны	(19,716)	3,150
	2,363	(4,921)

Топ міндеттемелерінің есептері өлім-жітім деңгейі бойынша жарияланатын статистикалық деректер, сондай-ақ қызметкерлер мен зейнеткерлердің саны, Жасы, жынысы және өтілі бойынша нақты деректер және персонал санының өзгеруі жөніндегі статистика негізінде дайындалды. Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті жасау күніне өзге де негізгі жол берулер:

<i>Мыңтеңгемен</i>	2021 ж.	2020 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	10.31%	7.40%
Болашақта еңбек жалақысының өсуі	5.48%	5.60%
Кадрлардың орташа тұрақтамауы	18.82%	16.90%

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанға негізгі жорамалдарды өзгертуге белгіленген төлемдері бар еңбек қызметі аяқталғаннан кейін сыйақы бойынша міндеттемелердің сезімталдығына талдау ұсынылған:

<i>Мыңтеңгемен</i>	Еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұлғаюы/(азаюы)	
Дисконтгаумөлшерлемесі		
20-ға ұлғайту%		106,271
20-ға азаю%		116,489
Болашақ жалақы өсуі		
20-ға ұлғайту%		119,840
20-ға азаю%		105,960
Кадрлардың тұрақтамауының орташа нормасы		
20-ға ұлғайту%		103,006
20-ға азаю%		112,702

19. Кредиторлық берешек

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	45,683	76,908
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек жиыны	45,683	76,908

Өнім берушілер мен мердігерлер алдындағы берешек	62,327,670	59,722,320
Төлеуге дивидендтер	166,308	44,029
Өзге қаржылық кредиторлық берешек	15,516	10,740
Қысқа мерзімді қаржылық кредиторлық берешек жиыны	62,509,494	59,777,089

Алынған аванстар	949,384	297,950
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	471,263	414,664
Еңбек жалақысы бойынша берешектер	335,789	268,425
Міндетті зейнеткерлік аударымдар бойынша қарыз	218,308	147,501
Басқа берешек	105,048	298,391
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек жиыны	64,589,286	61,204,020

Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек жер учаскелерін сатыпалу үшін дисконтталған берешек сомасын ұсынады. Берешекті төлеу 10 жыл ішінде тең төлемдермен жүзеге асырылады.

Демалыстардың резервтерінің өзгертуімынадай:

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
1 қаңтар	414,664	524,946
Есептелген	793,456	754,062

Пайдаланылған	(736,857)	(864,344)
31 желтоқсан	471,263	414,664

Топтың қаржылық кредиторлық берешегі мынадай валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021ж.	31.12.2020 ж.
АҚШ доллары	56,364,460	55,907,631
Теңге	5,136,020	3,197,052
Ресей рублі	985,545	559,262
Еуро	69,152	190,052
Қаржылық кредиторлық берешек жиыны	62,555,177	59,853,997

20. Төлеуге салынатын салықтар

<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021 ж.	31.12.2020 ж.
Төлем көзінен ұсталатын табыс салығы	13,776	80,132
Жеке табыс салығы	9,870	71,443
Әлеуметтік салық	39,930	66,207
Өзге де салықтар	-	45,525
Төлеуге салынатын салықтар жиыны	63,576	263,307

21. Түсім

Топтың кірісі сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша туындайды, олар бойынша міндеттемелер негізінен белгілі бір уақытта орындалады.

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Титан құймалары	34,083,876	33,230,289
Кеуектітитан	31,075,888	22,925,786
Mg-90 Магний	1,281,637	985,677
Ванадий	220,323	98,085
Лигатура	193,012	210,579
Басқа	-	14,594
Табыс жиынтығы	66,854,736	57,465,010

22. Сатудың өзіндік құны

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Шикізат	21,946,253	14,937,110
Электр энергиясы	8,800,555	8,122,315
Химикаттар, отын және өзге де материалдар	8,149,112	7,547,731
Жалақы және тиісті салықтар	6,348,443	6,158,196
Тозу және амортизация	5,513,453	5,934,436
Құймаларды дайындау бойынша қызметтер	5,453,976	4,776,992
Жөндеу және қызмет көрсету	478,860	400,389
Басқа шығыстар	532,875	250,794
Дайын өнім және аяқталмаған өндіріс қорларындағы өзгерістер	(2,794,647)	(4,507,693)
Сатудың өзіндік құнының жиынтығы	54,428,880	43,620,270

23. Басқа операциялық кірістер

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Материалдарды сатудан және қызметтер көрсетуден түскен кіріс	658,272	743,088
Жалға алу	438,105	243,844

Шығыстарды өндіруден түскен табыс	-	93,923
Титан сынықтарын сатудан түскен кіріс	923,913	31,879
Негізгі құралдарды шығарудан түскен табыс	18,688	-
Айырбастау айырмасы	61,290	
Басқа табыстар	287,383	428,171
Өзге операциялық кірістер жиыны	2,387,651	1,540,905

24. Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Мыңтеңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Жалақы және тиісті салықтар	2,233,381	2,049,368
Бөгде ұйымдардың қызметтері	1,210,952	865,772
Тозу және амортизация	780,730	579,207
Қаржылық көмек және әлеуметтік қолдау	354,175	105,308
Тауарлық-материалдық қорлар	227,823	114,888
Консультациялық және аудиторлық қызметтер	179,074	511,918
Табыс салығынан басқа салықтар шығыны	160,659	290,220
Міндетті сақтандыру бойынша шығындар	114,104	120,252
Банк қызметтері	91,239	39,223
Айыппұлдар, өсімпұлдар	78,714	26,619
Материалдық көмек	74,200	61,842
Электр энергиясы	66,763	19,240
Іссапар шығындары	51,383	45,024
Әлеуметтік саланы ұстауға арналған шығындар	50,813	26,916
Медициналық қызмет көрсету бойынша қызметтер	49,409	70,129
Көлік ұстаудағы шығындар	33,395	18,402
Әлеуметтік сала бойыншы ҚҚС	32,329	41,872
Ғылыми-зерттеу жұмыстары	-	36,770
Байланыс қызметтері	14,507	8,804
Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі шығындар	14,394	24,959
Басқа шығындар	374,878	370,148
Жалпы және әкімшілік шығындар жиынтығы	6,192,922	5,426,881

25. Сату бойынша шығындар

<i>Мың теңгемен</i>	2021 жыл	2020 жыл
Тасымалдау бойынша қызметтер	1,900,748	1,780,476
Орауға арналған шығыстар	86,116	46,578
Кедендік экспорттық алымдар	38,741	6,171
Басқа шығыстар	205,578	217,150
Өткізу бойынша шығындар жиыны	2,231,183	2,050,375

26. Басқа операциялық шығындар

<i>Мыңтеңгемен</i>	2021 жыл	2020жыл
Материалдарды сатудан және қызметтер көрсетуден түскен өзіндік құны	529,297	509,290
Оң/(теріс) бағамдықайырма (нетто)	350,419	1,671
Қорлардың құнсыздануы	-	254,229
Берілген аванстардың құнсыздануы	-	47,483
Сатылған титан сынықтарының өзіндік құны	47,302	9,929
Негізгі құралдардың шығуынан болған шығын	7,158	474,281
Басқа шығыстар	628,681	343,642

Өзге операциялық шығыстар жиыны	1,562,857	1,640,525
---------------------------------	-----------	-----------

27. Қаржылық кірістер

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Депозиттер бойынша пайыздық кіріс	3,281	22,867
Қаржылық кірістер жиыны	3,281	22,867

28. Қаржылық шығыстар

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Пайыздар бойынша шығыстар:		
- Қазақстанның Даму банкі	1,052,155	1,176,213
- Societe Generale несиелісі	819,244	605,060
- Banque Cantonale Vaudoise несиелісі	162,002	423,837
Келтірілген құн дисконтының күшін жою:		
- қалпына келтіру резерві	46,181	63,449
- ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	17,268	24,158
- пайдалану құқығы	16,714	9,752
- қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	5,806	10,457
Қаржылық шығыстар жиынтығы	2,119,370	2,312,926

29. Корпоративтік табыс салығы

Жыл бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтыды:

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Ағымдағы табыс салығы	1,048,320	1,527,705
Алдыңғы кезеңдердің табыс салығын түзету	87,905	-
Қалдырылған салықтар бойынша	(415,010)	606,746
Табыс салығы бойынша шығыстар жиынтығы	721,215	2,134,451

Табыс салығы бойынша шығыстарды бухгалтерлік пайдаға сәйкес салық мөлшерлемесіне көбейту арқылы салыстыру.

<i>Мың теңгемен</i>	2021жыл	2020жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	3,298,515	4,176,050
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Есеп айырысу сомасы заңмен белгіленген мөлшерлеме бойынша табыс салығы бойынша шығыстар	659,703	835,210
Салық салынатын базаға азайтылмайтын және енгізілмейтін баптардың салық әсері:		
Алдыңғы кезеңдердің табыс салығын түзету	87,905	
Салық салынбайтын қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес	(117,612)	(39,649)
Салық салу үшін қабылданбайтын шығыстар	91,219	1,338,890
Бір жылдағы табыс салығы бойынша шығыстар	721,215	2,134,451

Топтың 2021 және 2020 жылдардағы пайдасының көп бөлігіне қолданылатын табыс салығының ағымдағы ставкасы 20% - ды құрайды.

Активтер мен міндеттемелердің салық құнын есептеу үшін негіз мен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомалар арасындағы уақытша айырмаларға қаржылық жағдай туралы тиісті шоғырландырылған есептерді жасау күніне қолданыстағы белгіленген салық ставкаларын қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сальдосы мыналарды қамтиды:

<i>Мыңтеңгемен</i>	31.12.2021	31.12.2020
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Қалпына келтіру резерві	180,415	163,515
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	18,509	-
Жалдау бойынша міндеттемелер	28,399	38,679
Тауарлық-материалдық қорлар	316,515	29,111
Дебиторлық берешек	39,043	5,313
Төлеуге салынатын салықтар	72,522	22,132
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	37,852	22,180
Демалыс резерві	94,253	80,478
Төлеуге пайыздар	536	3,145
Жиыны:	788,044	364,553
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер мен есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(664,491)	(364,553)
Кейінге қалдырылған салық активтері:	123,553	-
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:	123,553	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	5,405,510	5,391,034
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	41,204	47,199
Жиыны:	5,446,714	5,438,233
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер мен есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(664,491)	(364,553)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттеме	4,782,223	5,073,680
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиынтығы	4,658,670	5,073,680
<i>Мың теңгемен</i>	31.12.2021	31.12.2020
Жыл басындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	5,073,680	4,051,694
Өзге де жиынтық табыста көрсетілген	-	606,746
Пайда мен шығындарда көрсетілген	(415,010)	415,240
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	4,658,670	5,073,680

30. Байланысты тараптармен операциялар

Тараптар, егер олардың біреуінің екіншісін бақылауға мүмкіндігі болса, жалпы бақылауда болса немесе екінші Тараптың қаржылық және операциялық шешімдерді қабылдауына елеулі ықпал етуі немесе бірлескен бақылау жасауы мүмкін болса, әдетте байланысты болып саналады. Тараптар байланысты болып табылатыны туралы мәселені шешу кезінде Тараптардың өзара қарым-қатынасының сипаты назарға алынады, тек олардың заңды нысаны ғана емес. Компанияның негізгі акционерлері 14-ескертпеде ашылған.

2021 жылғы 31 желтоқсанда және 2020 жылғы 31 желтоқсанда топ Елеулі операцияларды жүзеге асырған немесе есеп айырысу шоттары бойынша елеулі қалдығы бар байланысты тараптармен өзара қарым-қатынас сипаты төменде келтірілген.

2021 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптар мен операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар төменде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	Акционерлер	Посукқауымдасқанкомпаниясы
Кредиторлық берешек		-	(1,466,290)
Төлеуге дивидендтер	14	166,308	-

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанмен аяқталған байланысты тараптар мен операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	Акционерлер	Посук қауымдасқан компаниясы
Қызметтерді жүзеге асыру		-	623,638
Қызметтерді алу		-	(5,327,786)
Дивидендтер	14	1,435,743	-

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанмен аяқталатын тараптардың жыл көлемімен байланысты негізгі операциялары көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	Акционерлер	Посук қауымдасқан компаниясы
Кредиторлық берешек		-	(879,211)
Төлеуге дивидендтер	14	(44,029)	-

<i>Мың теңгемен</i>	Ескерт.	Акционерлер	Посук қауымдасқан компаниясы
Қызметтерді жүзеге асыру		-	373,649
Қызметтерді алу		-	(4,776,992)
Дивидендтер	14	(32,373)	-

31 жылғы 2021 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның негізгі басқарушы құрамына үш адам кірді (31 жылғы 2020 желтоқсан: үш адам). 2021 және 2020 жылдар 31 желтоқсанда аяқталған жылдары негізгі персоналға өтемақы тиісінше 103,366 мың теңгені және 97,976 мың теңгені құрады.

31. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары мен саясаты

Топтың негізгі қаржы құралдары қарыздарды, ақша қаражатын және олардың баламаларын, депозиттерді, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешекті қамтиды. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер-бұл пайыздық мөлшерлемелардың өзгеру тәуекелі, валюталық тәуекел және кредиттік тәуекел. Топ сондай-ақ нарықтық тәуекелді және оның барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын өтімділік тәуекелін қадағалайды.

Кредиттік тәуекел

Топ кредиттік тәуекелге, атап айтқанда қаржы құралы бойынша бір Тараптың екінші Тарапқа қаржылық залал келтіретіні тәуекеліне ұшырайды, өйткені өз міндеттемесін орындай алмайды. Кредиттік тәуекел негізінен қаржылық дебиторлық берешектен, банктік депозиттерден, ақша қаражатын және ақша қаражатын және олардың баламаларын пайдалану бойынша шектеумен ақша қаражаттарын аңтуындайды. Пайдалану бойынша шектелген ақша қаражатының, қаржылық дебиторлық берешектің, банк

депозиттерінің, сондай-ақ ақша қаражаты мен олардың баламаларының баланстық құны кредиттік тәуекелге ұшыраудың жоғары сомасын ұсынады.

Ақша қаражаты шот ашылған кезде дефолттың төменгі тәуекелі бар қаржы мекемелерінде орналастырылады. Бұдан басқа, топ қаржы мекемелерінің сыртқы рейтингтері нәтижелі.

Топ тауарлар мен қызметтерді сату тиісті кредиттік тарихы бар сатып алушыларға на жүргізілетінін есенімділікті қамтамасыз ететін рәсімдерді әзірледі.

Несие қабілеттілігіне қатысты топтың талаптарына жауап бермейтін клиенттер топ операцияларды тек алдын ала төлеу шартымен ғана жүзеге асыра алады.

Дебиторлық берешекті өтеу қарқыны экономикалық факторлардың палына ұшыраса да, Топ басшылығы дебиторлық берешек құнын төмендету үшін құрылған резервтер сомасын анықшығындардың елеулі тәуекелі жоқ деп санайды.

Келесі кесте ақша қаражатының, (9-ескертпелер; 13) Moody's кредиттік рейтингтерінің белгілерін пайдалана отырып, есепті күнге банктерде қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді депозиттердің сальдосын көрсетеді:

Банктер	Орналасу орны	Рейтинг		31.12.2021	31.12.2020
		2021 ж.	2020 ж.		
Jysan Bank	Қазақстан	B-	B-	6,586,643	2,995,800
Қазақстан халық банкі	Қазақстан	BB	BB	9,641	1,634
Kaspi Bank	Қазақстан	B2	-	350	-
Societe Generale	Ұлыбритания	Aa2	Aa2	8,400	8,597
Fairwindsis a bank	Ұлыбритания	Деректер жоқ	Aa3	-	337,787
Banque cantonale vaudoise	Ұлыбритания	Aa2	Aa2	13,437	7,444
				6,618,471	3,351,262

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі компанияның өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражаттар түзіндегі қиындықтарға тап болу мүмкіндігімен байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активінің әділ құнына жақын дап келе жатқан күн бойынша жедел сату мүмкін еместігін әтижесіндетуін дауым мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар үнемі бақыланады және басшылық олардың пайда болуына қарай міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Келесі кестеде 2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзімдері бөлінісінде дисконтталмаған шарттық төлемдер туралы ақпарат берілген.

<i>Мыңтеңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем мерзімде	1 ден 6 айға дейін	6 дан 12 айға дейін	1 жылдан 3 жылға дейін	3 жылдан жоғары	Жиыны
31 желтоқсан 2021 жыл						
Қарыздар	-	18,731,842	11,359,023	7,369,315	8,813,700	46,273,880
Жалға алу бойынша міндеттемелер	5,390	5,390	33,843	129,358	57,262	231,243
Қаржылық кредиторлық берешек	151	56,737,070	5,658,079	147,565	14,187	62,557,052
	5,541	75,474,302	17,050,945	7,646,238	8,885,149	109,062,175
31 желтоқсан 2020 жыл						
Қарыздар		15,502,426	12,850,383	7,699,755	9,113,181	45,165,745
Жалға алу бойынша міндеттемелер	6,044	30,219	36,733	211,576	8,141	292,713
Қаржылық кредиторлық берешек		55,283,306	4,474,676	97,600	715	59,856,297
	6,044	70,815,951	17,361,792	8,008,931	9,122,037	105,314,755

Нарықтық тәуекел

Топ пайыздық мөлшерлемелер мен валюталар бойынша ашық позицияларға байланысты туындайтын нарық конъюктурасы тәуекелдерінің ықпалына ұшырайды, олар өз кезегінде нарықтың жалпы және ерекше ауытқуына ұшырайды. Топ конъюктураның қолайсыз өзгерістері нәтижесінде туындауы мүмкін ықтимал шығындарды мерзімді бағалау арқылы, сондай-ақ рентабельділік пен кепілді қамтамасыз етуге тиісті талаптарды белгілеу жолымен нарық конъюктурасының тәуекелдерін басқарады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел Болашақ валюталық түсімдер немесе танылған активтер мен міндеттемелер топтың функционалдық валютасы болып табылмайтын валютада көрсетілген кезде туындайды.

2015 жылғы 1 қыркүйекте белгіленген функционалдық валюта ауысқан сәттен бастап (2-ескертпе) топ негізінен қарыздар мен жеткізушілер мен мердігерлер алдындағы берешекке және сатып алушылардың қазақстандық теңгемен көрсетілген дебиторлық берешегіне қатысты валюталық тәуекелге ұшырайды. Мұндай тәуекел функциялық валютадан өзгеше валюталарда сатып алу немесе сату мәмілелерінің нәтижесінде туындайды.

Төменде кестеде валюталық тәуекелге ұшырауға әкелетін шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы көрсетілген:

	Теңге	АҚШ доллары	Еуро	Ресей рублі	Фунттар	Жиыны
31 желтоқсан 2021 жыл						
Активтер	401,842	21,484,726	123	256	2,707	21,889,654
Міндеттемелер	(2,700,888)	(79,461,920)	(68,447)	(734,350)	-	(82,965,605)
Таза позиция	(2,299,046)	(57,977,194)	(68,324)	(734,094)	2,707	(61,075,951)
31 желтоқсан 2020 жыл						
Активтер	1,075,683	17,377,210	10,045	190	5,806	18,468,934
Міндеттемелер	(3,433,950)	(94,389,789)	(190,052)	(559,262)	-	(98,573,053)
Таза позиция	(2,358,267)	(77,012,579)	(180,007)	(559,072)	5,806	(80,104,119)

Компанияның функционалдық валютасы АҚШ доллары болғандықтан, 2021 жылғы 31 желтоқсанға, егертеңге бағамы барлық басқа ауыспалы өзгермелердің өзгермейтінінде АҚШ долларының бағамына қарсы 20% - ға күшейсе, бір жылдағы пайда (азайды)/(ұлғайды) (367,847) мың теңгені (2020 ж.: 377,323 мың теңге) құрайтын еді.

Топ нарықтық жағдайлардың өзгеруі нәтижесінде кеуекті титан, титан құймалары мен магний бағаларындағы өзгерістер тәуекеліне ұшырайды.

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқарудағы міндеттері акционерлер үшін пайданы және басқа мүдделі тараптар үшін пайданы қамтамасыз ету үшін Қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес топтың өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету және капиталдың құнын төмендету үшін капиталдың оңтайлы құрылымын қолдау болып табылады. Капитал құрылымын қолдау немесе түзету үшін топ акционерлерге төленетін дивидендтердің сомасын түзетуі, акционерлерге капиталды қайтаруы немесе қарыз қаражатын азайту үшін активтерді сатуы мүмкін.

Саланың басқа компаниялары сияқты топ меншікті және қарыз капиталының арақатынасы негізінде капитал мониторингін жүргізеді. Мұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза қарыз қаражаты ретінде айқындалады. Таза қарыз қаражаты ақша қаражаты мен олардың баламаларын алып тастағандағы қарыздардың (қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген "қысқа мерзімді қарыздарды" және «ұзақ мерзімді қарыздарды») қоса алғанда) жалпы сомасы ретінде айқындалады. Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген «Капитал жиынтығы» ретінде айқындалады, оған таза қарыз қаражаты қосылады. 2020 жыл ішінде топтың стратегиясы 40% - дан 80% - ға дейін (2020 ж.: 40% - дан 80% - ға дейін) қарыз және меншікті капиталдың арақатынасын қолдауды көздейді.

32. Қаржы құралдарының әділ құны

Әділқұндыбағалау нәтижелері талданады және әділқұниерархиясының деңгейлері бойынша былайша бөлінеді: (I) 1 - ші деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда бағалық белгіленетін бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (II) 2-ші деңгейге барлық пайдаланылатын Елеулі бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде актив немесе міндеттемелер (яғни, бағалар) үшін бақыланбайтын бағалар болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынған бағалар және (III) байқалатын нарықтық деректерге (яғни, негізделген бақыланатын бастапқы деректер). Топтың барлық қаржы активтері амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Олардың әділ құны әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатады және дисконтталған ақша ағындары әдісін пайдалана отырып бағаланды. Белсенді нарықта баға белгіленбейтін құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар құралдардың әділ құны олардың баланстық құнына тең ретінде анықталды.

Активтер мен міндеттемелер әділ құны бойынша бағаланбайды, бірақ олар үшін әділ құнды ашып көрсету жүзеге асырылады

Әділ құн бойынша өлшенбейтін, бірақ олар үшін әділ құнды ашып көрсететін барлық активтер мен міндеттемелерді бағалау әділ құн иерархиясының 3 Деңгейінде жіктеледі.

Әділ құн иерархиясының 3 Деңгейіндегі әділ құнды өлшеу дисконтталған ақша ағыны әдісі арқылы жүргізілді. Белсенді нарықта баға белгіленбейтін өзгермелі мөлшерлеме туынды құралдарының әділ құны баланстық құнға тең деп қабылданды. Белсенді нарықта баға белгіленбейтін, белгіленген пайыздық мөлшерлеме құралдарының әділ құны кредиттік тәуекелі мен өтеу мерзімі ұқсас жаңа құралдар үшін үстеме нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып дисконтталған ақша ағыны әдісіне негізделген.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Басқа міндеттемелердің әділ құны бағалау әдістерін қолдана отырып анықталады. Белгіленген пайыздық мөлшерлемелері бар және өтеу мерзімі бар құралдардың әділ құны несиелік тәуекелі мен өтеу мерзімі ұқсас жаңа құралдардың пайыздық мөлшерлемелерін қолдана отырып, ақшаның күтілетін дисконтталған ағындарына негізделген. Талап бойынша немесе алдын-ала ескерту бойынша қайтарылатын міндеттемелердің әділ құны («талап бойынша төленуі тиіс міндеттемелер») міндеттемені төлеуді талап етуге болатын алғашқы күннен бастап дисконтталған талап бойынша төленетін сома ретінде есептеледі. Қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері әр түрлі және міндеттеменің мерзімі мен валютасына байланысты.

Қаржы құралдарын бағалау категориясы бойынша ұсыну

Қаржы құралдары ХҚЕС (IFRS)9 сәйкес, Топ өзінің қаржылық активтерін келесі санаттарға жіктейді / бөледі: (а) пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) басқа жиынтық кіріс

арқылы өлшенген қаржы активтері; және (в) амортизацияланған құны бойынша өлшенген қаржы активтері. Пайдалар мен шығындар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер санатының екі ішкі санаты бар: (i) міндетті негіздегі пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтер және (ii) осы санатта бастапқы тану кезінде немесе кейіннен белгіленген активтер. Есепті кезеңнің аяғында Топтың барлық қаржылық активтері амортизацияланған шығындар санатына қосылады. Топтың барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша есепке алынды. Әділ құны баланстық құнға жуықтайды.

33. Шартты және келісімді міндеттемелер

Операциялық орта

Қазақстанда нарықтық экономика талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының болашақ тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қабылдап жатқан шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу бойынша бақылаудың кең ауқымы бар және тараптар мәмілеге байланысты ма, жоқ па, қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларға қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар қол созу қағидаты бойынша айқындалған нарықтық бағалар негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы жаңа заң 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енді. Жаңа заң айқын емес, және оның ережелерінің кейбір қолдану тәжірибесі аз. Сонымен қатар, заң әзірлеу сатысында тұрған егжей-тегжейлі нұсқаулықтарды бермейді.

Нәтижесінде, трансферттік баға белгілеу туралы заңды операциялардың әртүрлі түрлеріне қолдану трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстан заңына байланысты белгісіздіктерден айқын көрінбейді. Салық органдарының позициясы Топтың позициясынан өзгеше болуы мүмкін, бұл 31 желтоқсан 2021 жылғы жағдай бойынша салықтардың, айыппұлдардың және өсімпұлдардың қосымша сомасына әкелуі мүмкін.

Басшылық 31 желтоқсан 2021 жылы трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнаманың түсіндірмесі тиісті болып табылады және трансферттік баға белгілеу бойынша Топтың позициясы расталатын болады деп есептейді.

Салық салу

Қазақстан Салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілер тұрақты өзгерістер мен түрлі түсіндірулердің мәні болып табылады. ХҚЕС бойынша кірістерді, шығыстарды және қаржылық есептіліктегі өзге де баптарды мойындау тәсілдерін қоса алғанда, жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлерде алшақтық жағдайлары аз емес. Қазіргі уақытта Қазақстанда қолданылып жүрген заңдар негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі өте қатаң. Қазақстан салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімдердің әлеуетті сомасы, егер ондайлар бар болса, қазіргі уақытта шығындарға жатқызылған және 31 желтоқсан 2021 жылға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 31 желтоқсан 2021 жылы қолданылатын заңнаманың түсіндірмесі тиісті болып табылады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылған жағдайлардан басқа, салық жөніндегі Топтың позициясы расталатын болады деп болжайды.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

Қазақстан Республикасында табиғат қорғау заңнамасын қолдану дамып келеді және Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының оның сақталуын қамтамасыз етуге қатысты ұстанымы кезең-кезеңімен қайта қаралады. Топ қоршаған ортаның ластануына байланысты өз міндеттемелерін мерзімді бағалауды жүргізеді. Міндеттемелердің анықталуына қарай олар дереу шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Осылайша, Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі қабылдануына байланысты 2008 жылдан бастап жерді қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды жүргізу және олар жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсер ету мониторингін жүзеге асыру үшін қаражатты шоғырландыру үшін арнайы шоттар болып табылатын тарату қорлары құрылды.

Топ басшылығы қазіргі уақытта топ Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қолданыстағы барлық заңдары мен нормативтік актілерін сақтайды деп санайды. Алайда, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі Қазақстан заңдары мен нормативтік актілері болашақта өзгеруі мүмкін. Топ басшылығы

олардың өзгеру мерзімі мен дәрежесін болжай алмайды. Мұндай өзгеріс болған жағдайда топтан жоғары талаптарға сәйкес келетін технологияны жаңғырту қажет болуы мүмкін.

Соттық талқылаулар

Топқа мерзімді түрде ағымдағы қызмет барысында талап қою талаптары түседі. Өз бағасын, сондай-ақ ішкі және сыртқы кәсіби консультанттардың ұсынымдарын негізге ала отырып, басшылық олар қандай да бір елеулі шығындарға әкелмейді деп есептейді.

Басшылықтың пікірінше, қаржылық есептілікті шығару күні нәтижелері топтың операциялық қызметіне немесе қаржылық жағдайына елеулі әсер етуі мүмкін және Топтың қаржылық есептілігінде ашылуы тиіс қандай да бір аяқталмаған сот процестері немесе өзге де талаптар жоқ.

Күрделі шығындар бойынша міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күрделі шығындар бойынша міндеттемелер 653,000 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 410,030 мың теңге). Топ басшылығы осы міндеттемелерді жабу үшін қажетті ресурстарды бөлді. Топ басшылығы болашақ таза кірістердің шамасы мен қаржыландыру көлемі осы немесе сол сияқты міндеттемелерді жабу үшін жеткілікті болады деп есептейді.

34. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2022 жылғы ақпанда Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі Шығыс Қазақстан облысындағы Бектемір кен орнында ильменит кендерін барлау мен өндіруге арналған келісімшартқа келісімшарттың қолданылу мерзімін және өндіру кезеңін 2040 жылға дейін ұзарту, сондай-ақ өндіру көлемін ұлғайту бөлігінде өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде келіссөздер жүргізуді бастау туралы шешім қабылдады.

Есепті күннен кейін Қазақстан мен Ресейде/Украинада маңызды геосаяси оқиғалар болды. Бүгінгі таңда бұл оқиғалар топтың қызметіне айтарлықтай әсер еткен жоқ. Басшылық Топтың қаржылық жағдайына немесе операциялық нәтижелеріне болашақ әсерлердің, егер олар орын алса, салдарын болжай алмайды. Басшылық жоғарыда аталған оқиғалардың ықтимал әсерін бақылауды жалғастырады және бизнеске жағымсыз әсердің алдын алу үшін барлық қажетті қадамдарды жасайды.

(а) Қазақстандағы қаңтар оқиғалары

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында отын бағасының өсуіне байланысты митингілер басталды, олар одан әрі Қазақстанның басқа өңірлеріне таралды. Наразылық білдірушілер бірқатар әлеуметтік және экономикалық талаптарды алға тартты. Үкімет талаптарға жауап ретінде, оның ішінде отын бағасын төмендету бойынша шаралар қабылдағанына қарамастан, кейіннен митингілер Алматы қаласында және елдің оңтүстік өңірлерінде жаппай тәртіпсіздіктерге ұласты.

Осыған байланысты 2022 жылғы 5 қаңтарда елде 2022 жылғы 19 қаңтарға дейін төтенше жағдай режимі енгізілді, байланыс құралдарына, сондай-ақ азаматтар мен көлік қозғалысына, оның ішінде теміржол тасымалы мен әуе қатынасына шектеулер енгізілді.

Бүгінгі таңда еліміздің барлық өңірлерінде жағдай тұрақтанды, төтенше жағдай режимі жойылды. Коммуналдық объектілер мен тіршілікті қамтамасыз ету жүйелерінің функционалдығы қалпына келтірілді, байланыс құралдары мен қозғалысқа шектеулер алынды.

(б) Украинадағы оқиғалар

24 ақпанда Ресей президенті Луганск Халық Республикасы мен Донецк Халық Республикасының тәуелсіздігін мойындайтынын жариялады, ал Ресей әскерлері Украина аумағына жіберілді. Ресейдің АҚШ-тың әрекеттеріне жауап ретінде Еуропалық Одақ және бірқатар басқа мемлекеттер Ресейге қарсы санкциялар енгізді, соның ішінде бірқатар ресейлік қаржы институттарын SWIFT-тен ажырату.

Ресей рублінің күрт девальвациясына байланысты теңге бағамы түзетіле бастады. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Қазақстандық қаржы жүйесінің тұрақтылығын қолдау бойынша бірқатар шаралар қабылдады.

Топтың экспортталатын өнімінің бір бөлігі Ресей аумағы бойынша тасымалданады және тиісінше Ресей аумағы бойынша транзитпен де, теңіз кемелерімен жүктерді жеткізумен де байланысты тәуекелдер бар. Топ Ресейге қарсы санкциялармен жағдайды және олардың дайын өнімді тасымалдауға ықтимал әсерін үнемі қадағалап отырады. Осы қаржылық есептілік күніне соңғы тұтынушыларға өнімді жеткізуге байланысты топтың қызметіне шектеулер жоқ.

Қазіргі уақытта Украинадағы оқиғалар Топтың қаржылық жағдайына әсер етпеді. Топ кірістерінің көп бөлігі АҚШ долларымен түседі және қаржыландыру АҚШ долларымен де тартылып, валюталық тәуекелдерді хеджирлеудің табиғи әсерін тудырады. Тиісінше, Ұлттық валютаның айырбас бағамының ауытқуы Топтың қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай әсер етпейді.